

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER.
ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

21^E JAARGANG

WOENSDAG 22 APRIL 1936

No. 1060

COMMISSIE VAN REDACTIE:

P. Lieftinck; N. J. Polak; J. Timbergen; F. de Vries en
H. M. H. A. van der Valk (Redacteur-Secretaris).

Assistent-Redacteur: L. R. W. Soutendijk.

Redactie-adres: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.
Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruijgeplaatweg.
Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties voorpagina f 0,50 per regel. Andere pagina's f 0,40 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 16,—. Abonnementsprijs Economisch-Statistisch Maandbericht f 5,— per jaar. Beide organen samen f 20,— per jaar. Buitenland en Koloniën resp. f 18,—, f 6,— en f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cent. Donateurs en leden van het Nederlandsch Economisch Instituut ontvangen het weekblad en het Maandbericht gratis en genieten een reductie op de verdere publicaties.

INHOUD.

	Blz.
HET MISVERSTAND door Prof. Dr. Ir. J. Goudriaan Jr.	294
De Nederlandsche scheepvaart in het Verre Oosten door Dr. Hk. Riemens	296
De structuur van den invoer van Palestina en de Nederlandsche handel door Dr. R. Levy	298
De Rijksmiddelen over Maart 1936	299
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
Verkiezingen en economische politiek in Frankrijk door Dr. H. Weichmann	300
AANTEKENINGEN:	
Overheids- of particulier bedrijf in Duitschland	301
De zichtbare suikervoorraden in de wereld	302
De monetaire vooruitzichten	302
MAANDLIJFERS:	
Overzicht van den stand der Rijksmiddelen	303
ONTVANGEN BOEKEN	304
STATISTIEKEN	305—308
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten.	

20 APRIL 1936.

Niettegenstaande de geldruimte gedurende de laatste week eerder nog verder toedat afgenomen is, valt er toch geen verdere verlaging van de discontorente waar te nemen. De hoogst onzekere toekomst op politiek gebied in Europa en als gevolg daarvan de monetaire vooruitzichten maken velen huiverig hun disponibile gelden op iets langeren termijn vast te leggen. Drie-maands bankaccepten werden tenslotte op $1\frac{3}{16}$ pCt. gedaan. Halfjaars schatkistpapier noteert $1\frac{1}{2}$ à $\frac{3}{8}$ pCt., jaars 2 à $2\frac{3}{8}$ pCt. Call blijft, zooals wel haast vanzelf spreekt, heel ruim: $\frac{1}{4}$ pCt. Prolongatie $1\frac{1}{4}$ na 1 pCt.

* * *

Op 23de dezer stelt de Minister van Financiën de inschrijving open op f 50 miljoen schatkistpapier.

Op de wisselmarkt is het deze week heel kalm gebleven. Groote fluctuaties kwamen niet voor; over het algemeen vertoonden de koersen een vastere tendens. Ponden kwamen van $7.27\frac{1}{2}$ op $7.28\frac{1}{4}$, Dollars van $1.47\frac{1}{4}$ op $1.47\frac{1}{2}$. De \$/£ koers werd op $4.94\frac{1}{2}$ gehouden. Fransche Francs stegen van $9.70\frac{1}{2}$ op $9.71\frac{1}{4}$. De £/Frs. koers werd op 74.95 gehandhaafd, waaraan zoowel in Parijs als in Londen werd gewerkt. \$/Frs. 15.17%. Belga's 24.91—24.93%. Zwitsersche Francs 47.95—48.03. Vrije Marken waren gezocht: 59.26. Registermarken eveneens gezocht; de koers kon een fractie verbeteren. Canadeesche Dollars 1.46%. Buenos Aires 40%.

De marges van Ponden en Dollars op latere levering ondergingen deze week geen wijzigingen. Fransche Francs op 1- en 3-maanden waren echter lager; zij deden 12 resp. 34 c. disagio.

De goudprijzen eerder hooger; levering Amsterdam en Londen noteerden f 1.648,75. Eagles $2.51\frac{1}{4}$, Sovereigns $12.27\frac{1}{2}$, Gouden Tientjes 10.15.

HET MISVERSTAND.

— Gold points a moral¹⁾

— Allright, Mr. Huizinga, but
morality does not point gold.

Het gaat met Nederland geheel volgens verwachting.

De werkloosheid neemt voortdurend toe; de druk der belastingen idem; de tekorten op de begrotingen van rijk, provincies en gemeenten idem, idem, idem; de spoorwegtekorten idem; de smokkelarij en de overige criminaliteit idem, idem; het aantal faillissementen idem; de vervreemding tusschen Indië en het moederland idem; de relatieve achterstand in de bewapening idem.

Indien men zich met onbevooroordeelden blik afvraagt wat ter wereld de Nederlandsche Regeering toch mag bewegen om dit land, naast de beprovingen van de algemeene wereldcrisis, geheel bewust den last op te leggen van een langdurige extra-crisis, welke veroorzaakt wordt doordat men door middel van jarenlang voortsukkelende, zoogenaamde aanpassingspolitiek een prijsdaling wil evenaren, die de overgrote meerderheid van de wereld in één slag tot stand heeft gebracht door middel van devaluatie — indien men dan alle kleine motieven als eigenzinnigheid, traagheid, en gemis aan durf om een geheel nieuwe situatie onbevungen te bezien, terzijde heeft gesteld, dan blijft één motief van oneindig beter gehalte over.

Het is de overtuiging, die bij vele voorstanders van den gouden standaard bestaat, dat zij met handhaving daarvan niet alleen de nationale, maar vooral ook de internationale belangen dienen en door hun „Durchhalten” den grondslag in stand houden, waarop eens een gezond en sterk internationaal ruilverkeer opnieuw zal worden opgebouwd.

Deze overtuiging is eerbiedwaardig, indien koele verstandelijke analyse tot het resultaat voert, dat herstel van den internationalen gouden standaard een noodzakelijke en verwezenlijkbare voorwaarde is voor herstel van de wereldwelvaart en dat het vasthouden van Nederland aan den gouden standaard in belangrijke mate tot het internationaal aanvaarden van dezen standaard kan bijdragen.

Maar indien de zuiver verstandelijke analyse, ondersteund door de dagelijksche ervaring, zou aantoonen, dat aan één, of aan meer dan één dezer voorwaarden niet is voldaan, dan is het koppig vasthouden van Nederland aan een geldstelsel, dat door de overgrote meerderheid der wereld verlaten is, niet anders dan een roekeloze Don Quichotterie, die des te erger is, omdat degenen, die daarvoor de verantwoordelijkheid dragen, het bestaan van millioenen landgenooten in de waagschaal stellen.

* * *

Wij willen in het volgende nog eens aantonen, dat het internationaal herstel van den gouden standaard practisch niet meer mogelijk en principieel ook niet noodzakelijk is voor het economisch herstel.

Men kan zich de internationale stabilisatie van de verschillende valuta op goudbasis op drie verschillende wijzen voorstellen:

- 1e. stabilisatie de facto;
- 2e. stabilisatie de jure door autonome nationale besluiten;
3. stabilisatie de jure bij internationale conventie.

In het gelijkgeschakelde deel van de Nederlandsche pers is het een min of meer geregeld terugkeerend motief om methode 1 en 2 te zien als etappen op den weg, die uiteindelijk zal leiden tot het ideale doel sub 3, de internationale conventie.

Men wijst dan op den Amerikaanschen Dollar, welke etappe 2 reeds bereikt heeft; men wijst op het Engelsche Pond en de daarmee samenhangende valuta, welke reeds op etappe 1 zijn aangeland, en men zegt verheugd: wij zijn op den goeden weg; de

¹⁾ J. H. Huizinga, Gold points a moral. Martinus Nijhoff, Den Haag, 1935.

redding is misschien meer nabij dan menigeen denkt.

Voor den koelbloedigen toeschouwer is het niet onmiddellijk duidelijk wat hier, van Nederlandsch oogpunt uit, met redding bedoeld wordt. Want het eenigermate stabiliseeren van de valutaverhoudingen tusschen de Vereenigde Staten, het Britsche Imperium en de goudlanden beteekent voor deze laatste hoogstens, dat hun moeilijkheden niet verergerd worden: hun misère wordt gelijktijdig met de valutaverhoudingen gestabiliseerd, en het klinkt lichtelijk euphemistisch om dit stabiliseeren van de tortuur met „redding” te bestempelen.

Maar geheel afgezien hiervan moet worden opgemerkt, dat het bereiken van etappe 1 of etappe 2 geen enkele betekenis heeft voor het naderbij brengen van etappe 3, omdat immers in de publieke opinie in de Vereenigde Staten zoowel als in Engeland geen enkele verschuiving is waar te nemen, welke er op wijst, dat deze het tot stand komen bij internationaal verdrag van vaste valutaverhoudingen als een begeerenswaardig doel zou zien.

Integendeel, in beide groote economische gebieden, waar het economisch leven zich dermate in opgaande lijn beweegt, dat dit zelfs wordt waargenomen door die Nederlanders, die dit tot voor kort ontkennen, is men met de resultaten, welke men bereikt heeft door van de nationale autonomie op monetair gebied gebruik te maken, meer dan voldaan. Er is geen enkel teeken, dat erop wijst, dat men ertoe bereid zou zijn om in de toekomst deze vrijheid bij internationaal verdrag prijs te geven.

En het moet verwondering wekken, dat juist zij, die zich gaarne als kampioen opwerpen voor het verbeteren van de internationale verhoudingen, zoo weinig kieskeurig zijn in de middelen, die zij daartoe aanprizen.

De ergste vijanden van een goede zaak zijn haar onbekwame verdedigers; men kan de internationale samenwerking geen slechter dienst bewijzen dan door haar te bouwen op illusies, die den toets der rationeele critiek niet kunnen doorstaan.

Wanneer zal een land zich binden tot een prijsgeven van zijn vrijheid op monetair gebied en deze verbintenis ook metterdaad nakomen?

Alleen indien het welbegrepen duurzame eigenbelang van dit land het aangaan van deze verbintenis vordert en de ervaring telkens opnieuw leert, dat dit duurzame eigenbelang ook inderdaad door deze verbintenis wordt gediend.

Men mag dit volstrekt niet disqualificeeren als een bekrompen nationaal standpunt, dat het beperkte belang van het eigen land stelt boven het universeele wereldbelang. Want er is geen macht buiten en boven de staten, die het letsel, dat een land aan zichzelf toebrengt door in strijd met zijn eigen belang vrijwillig tot een internationale verbintenis toe te treden, compenseert en herstelt.

Internationale overeenkomsten op monetair gebied hebben sedert de dagen der Latijnsche Muntunie niet meer bestaan. De landen, welke van hun nationale souvereiniteit op monetair gebied gebruik hebben gemaakt om den invloed van de crisis op het nationale economisch organisme te mitigeeren, mag men dus in geen geval beschuldigen van woordbreuk of muntvervalsching. Zij hebben hun nationale vrijheid gehanteerd op de wijze, die hun het beste leek voor de behartiging van hun eigen belang. De ervaring der laatste jaren heeft hen gesterkt in de overtuiging, dat zij dit nationale belang goed gezien en goed gediend hebben. Het is erger dan utopie om te gelooven, dat zij onder deze omstandigheden in afzienbaren tijd bereid zullen worden gevonden om hun nationale vrijheid prijs te geven.

Toch leest men in de krant nu en dan berichten over de gunstige vooruitzichten op internationale stabilisatie. En nu en dan ontmoet men personen, die met het grappig-gewichtige gezicht van lieden,

die meer weten dan zij mogen zeggen, fluisteren, dat internationale stabilisatie aanstaande is.

Vanwaar komen deze geruchten? Het is niet moeilijk te raden. Er is een groep van personen, welke meent, dat het monetaire vraagstuk, dat het wel en wee van een geheel land beheerscht, geregeld kan worden (buiten publieke opinie, Parlement en Regeering om).

Men vindt deze meening vooral vertegenwoordigd bij directeuren van circulatiebanken. Paul Einzig schrijft in zijn boek over Montagu Norman (pag. 96): „His conception of a central bank is that it should be a state within the state”, en verder sprekende over de, door Norman sterk gepropageerde, samenwerking tusschen de centrale banken: „It seems probable that what Mr. Norman has had in mind was an alliance between central banks which could and should if necessary defy Government interference. His hope was that the Club of central banks might become something like the Hanseatic League in a different form and with a wider scope.”

Het is dit utopisme, dat aanhangers en bewonderaars vindt ver buiten de financiële wereld, namelijk bij allen, die zóó verzot zijn op het enkele woord „internationale samenwerking”, dat zij reeds in aanbidding het hoofd buigen bij het hooren van den klank zonder aan hun verstand te vragen of deze samenwerking wel op grondslagen berust, die tegen de schokken der werkelijkheid bestand zijn.

Een werkelijke samenwerking op monetair gebied kan niet tot stand gebracht worden door een besluit in de club van directeuren van circulatiebanken. De fout van de directie van De Nederlandsche Bank in September 1931 is niet geweest, dat zij vertrouwen schonk aan de toezeggingen van de directie van de Bank of England. De fout lag veel dieper. Zij kwam voort uit het utopistische geloof, dat de Engelsche geldpolitiek in laatste instantie bepaald zou worden door de Engelsche bankdirectie in plaats van door de Engelsche publieke opinie in haar geheel.

Het Macmillan-rapport, dat in het voorjaar 1931 verscheen en de daaraan voorafgegangene hearings waren reeds een duidelijke aanwijzing, dat het Engelsche volk in 6 jaren crisis tot een begin van begrijpen was gekomen over de oorzaken van zijn leed; dit inzicht is door het sedertdien ingetreden herstel nog aanzienlijk versterkt.

Ook in Nederland breekt dit inzicht zich steeds verder baan, ondanks dictatoriale onderdrukking van de vrije meeningsuiting.

Bankiers, Pers en Parlement kan men het zwijgen opleggen, de werkelijkheid spreekt een taal, die niemand onderdrukken kan.

De waarheid overwint tenslotte altijd door haar eigen kracht. En de waarheid inzake den gouden standaard is, dat dit noodlottige geldstelsel noopt tot maatregelen, die de crisis verergeren in plaats van haar te compenseren. Een dergelijk geldstelsel tot grondslag van internationale overeenkomst te willen verheffen is erger dan absurd, (het is indiscutabel.¹⁾)

Het belangrijkste argument, waarmede men de terugkeer tot den internationalen gouden standaard

¹⁾ De onverantwoordelijk-lichtzinnige wijze, waarop men in de kringen der specialiteiten dit vraagstuk behandelt, blijkt o.m. uit het rapport ter voorbereiding van de Economische Wereldconferentie.

Men leest daar het volgende (pag. 12):

„La Conférence de Lausanne a tout spécialement souligné la nécessité de restaurer les monnaies sur une base saine. Dans cet ordre d'idées, il est particulièrement important de rétablir un étalon monétaire international satisfaisant. En l'absence d'un autre étalon international, susceptible d'être universellement accepté, la Conférence mondiale devra examiner à quelles conditions un étalon-or fonctionnant librement pourrait être restauré avec succès.”

De in de eerste zin gestelde voorwaarde van een gezond geldstelsel, wordt in de tweede zin verzwaaard met een tweede voorwaarde: een internationaal geldstelsel.

bepleit, is, dat deze een voorwaarde zou zijn voor het herstel van de internationale credietverleening, welke op haar beurt een voorwaarde is voor het weer doen functionneeren van de wereldhuishouding.

Deze internationale credietverleening vindt echter plaats in zeer versohillende vormen en de betekenis van volstrekt vaste valutaverhoudingen loopt voor deze verschillende vormen zeer ver uiteen.

De solidste en in omvang nog steeds sterk toenemende methode is die, waarbij het belegend publiek of de banken niet rechtstreeks deze credietverleening voor hun rekening nemen, maar indirect via hun deelneming in de groote internationale concerns. Deze vorm is uit den aard der zaak niet geheel ongevoelig voor valutashommelingen, maar ondervindt de nadeelen daarvan toch slechts in zeer beperkte mate: de bezittingen van het concern in het buitenland bestaan slechts voor een gering deel uit vorderingen in buitenlandsche valuta en voor een veel grooter deel uit gebouwen, machines en voorraden, dus uit realia, welke waarden, over langeren duur gezien, niet in belangrijke mate door valutashommelingen kunnen worden geaffecteerd. Het risico der vorderingen in vreemd geld kan binnen nauwe grenzen worden gehouden; het uiteindelijk door den belegger gedragen risico is dus per valuta zeer klein en bovendien over een groot aantal valuta's verdeeld.

Geheel anders staat het met den traditioneelen vorm van internationale credietverleening, waaraan men gewoonlijk denkt, wanneer men het belang van de vaste valutaverhoudingen op den voorgrond stelt: het deelnemen in buitenlandsche obligatieleeningen, met name in buitenlandsche staatspapieren.

Maar de quantitatieve betekenis van dezen vorm van internationale credietverleening is de laatste 20 jaar zeer sterk achteruit geloopt. Afgaande op de gegevens der Successiebelasting mag men aannemen, dat in 1913 nog rond 25 pCt. van het Nederlandsche vermogen rechtstreeks belegd was in het buitenland, waarbij niet minder dan 10 pCt. (van het Nederlandsch vermogen) in fondsen ten laste van buitenlandsche mogendheden. Na den oorlog, in het jaar 1920, was het rechtstreeks in het buitenland belegde vermogen reeds gedaald tot 8,8 pCt., de buitenlandsche staatsfondsen tot 2,6 pCt. In 1933 zijn beide getallen nog lager, namelijk 6,5 en 2,1 pCt.

Men behoeft dezen teruggang volstrekt niet te betreuren. Integendeel. De ontzaglijke verliezen, welke het Nederlandsche vermogen in den loop der jaren geleden heeft door belegging in Russen en Oostenrijkers, in Zuid-Amerikaansche en Duitsche obligaties e.t.q. zijn een duidelijke waarschuwing voor de onsoliede basis, waarop deze vorm van credietverleening in het verleden heeft berust en in de toekomst noodwendig zal blijven berusten.

In de financiële wereld kan men zich misschien telkens opnieuw illusies maken over de macht der financiers „which could and should if necessary defy Government interference”, met den realistischen blik van den bedrijfsman bezien moet men deze credietverleening (dis)qualificeeren als credietverleening aan slechte debiteuren, die op het oogenblik van nood stellig niet goed zullen blijken voor hun geld. Alle quasi-invloed van het bankwezen ten spijt.

En omdat men op internationale schaal blijkbaar niet anders weet dan den gouden standaard, wordt klakkeloos geconcludeerd, dat *das* de gouden standaard moet worden hersteld.

Maar waar is het bewijs, dat de gouden standaard een gezond geldstelsel is? — een bewijs, dat na zijn instorting in de practijk toch waarlijk niet overbodig mag heeten?

Op deze wrakke logica heeft men... de mislukking van de Economische Wereldconferentie gefundeerd.

En thans hoopt men blijkbaar nog altijd, dat uit de puinhoopen (van zelf?) een nieuwe internationale gouden standaard zal verrijzen.

Hoe volslagen vreemd moet men tegenover de practijk van het economisch leven staan om aan dit soort illusies waarde te hechten.

Het perspectief der internationale ontwikkeling, dat zich bij onbevooroordeeld onderzoek aan ons voor doet, is dus het volgende:

De internationale gouden standaard met zijn vaste valutaverhoudingen dwingt tot verscherping van de crisis op het oogenblik, dat deze is ingetreden.

De volkeren, die zich van dezen dwang eenmaal hebben bevrijd, zullen stellig niet bereid zijn daar onder terug te keeren. En ook al mocht dit voor enkele landen in een hausseperiode door de financiële specialiteiten een oogenblik kunnen worden doorgedreven, dan is het soliede politiek er mede rekening te houden, dat men zich bij de eerstvolgende crisis weer onmiddellijk van dezen dwang zal ontdoen.

Veel waarschijnlijker daarentegen is het, dat de volken, die de weldaad van het zooveel mogelijk constant houden van het binnenlandsche prijsniveau eenmaal aan den lijve hebben ondervonden, bij hun autonome valutapolitiek zullen blijven volharden. Dit beteekent volstrekt geen verwildering op de valutamarkt. De verhouding tusschen twee valuta's, welke elk voor zich in binnenlandsche koopkracht practisch stabiel worden gehouden, is eveneens stabiel (afgezien van seizoen- en andere tijdelijke schommelingen, welke door passende maatregelen betrekkelijk gemakkelijk kunnen worden geëgaliseerd).

Het optreden van crisissen zal men onder dit stelsel stellig niet kunnen voorkomen, maar zij zullen een minder geaccentueerd karakter dragen dan onder den gouden standaard, die tot restrictie van crediten dwingt op het oogenblik, dat het gezond verstand verruiming tot een gebiedenden eisch maakt.

Op min of meer heftige schommelingen in de valutaverhoudingen zal men in deze crisisperiodes voorbereid moeten zijn, maar dit is minder erg onder een stelsel van zwevende valutaverhoudingen, waarbij men te allen tijde op deze eventualiteit is geprepareerd, dan onder heerschappij van goudpariteiten, die eensklaps worden verbroken.

Men mag bovendien verwachten, dat wanneer door het verbreken van den goudwaan de weg eenmaal is vrij gemaakt voor het zoeken naar betere oplossingen, ook de verdere stappen op dezen weg vroeg of laat zullen worden gedaan.

Kan aan de bovengeschetste mentaliteit in de devaluatielanden iets gewijzigd worden ten gunste van den gouden standaard door het koppig volhouden der goudlanden? Dit zou alleen dan het geval zijn, indien de economische ontwikkeling in de goudlanden klaarblijkelijk bijzonder veel gunstiger was dan die in de landen, welke hebben gedevalueerd.

Maar het tegendeel staat voor een ieder vast. De werkloosheid in de devaluatielanden daalt, zij stijgt elk jaar verder in de goudlanden.

De rentevoet in de niet-goudlanden is laag, in de goudlanden hoog.

Parijs met zijn „solieden"-gouden-standaard-politiek neemt crediten op in Londen en niet omgekeerd.

Als iets de devaluatielanden kan versterken in hun inzicht, dat zij de goede keuze hebben gedaan, dan is het wel het sterk sprekende verschil in economische ontwikkeling, dat zich tusschen beide groepen van landen steeds scherper accentueert.

Maar de strijd van de goudlanden voor het behoud van den gouden standaard is uit propagandistisch oogpunt niet alleen ijdel en in zijn uitwerking negatief, hij benadeelt bovendien het herstel van het internationale ruilverkeer in plaats van dit te bevorderen.

Het eene goudland na het andere ziet zich genoopt tot maatregelen van deviezenrestrictie, clearingregelingen en contingenteringen, die voor het functioneeren van het internationale ruilverkeer oneindig schadelijker zijn dan een vrije valutaverhouding.

Nederland, dat zichzelf kampioen voelt voor het herstel eener vrije wereldhuishouding, geeft elken

dag het voorbeeld van steeds verdergaande vrijheidsbeperking.

De goudlanden, in hun onredelijk vasthouden aan een geldstelsel, dat zichzelf overleefd heeft, benadeelen dus niet alleen hun eigen belang, zij zijn tegelijkertijd de grootste belemmeringen in het herstel van het internationale ruilverkeer, voor zoover dit bij den tegenwoordigen stand van het menscheijk inzicht mogelijk is.

Het gaat met Nederland geheel volgens verwachting: de werkloosheid neemt voortdurend toe; de druk der belastingen idem; de tekorten op de begrotingen van rijk, provincies en gemeenten idem, idem, idem...

De Regeering wijst devaluatie af; met den goudvoorraad gaat het goed...

Maar in feite heeft deze Regeering, die drie jaren lang haar onmacht tegenover de stijging van de werkloosheid heeft gedemonstreerd, de drievoudige verantwoordelijkheid voor devaluatie reeds lang aanvaard; en voor den maatregel op zichzelf en voor de deplorabele economische en psychologische omstandigheden, waaronder deze eenmaal in Nederland zal plaats vinden.

J. GOUDRIAAN JR.

DE NEDERLANDSCHE SCHEEPVAART IN HET VERRE OOSTEN.

Nederlandsch-Indië ligt op een kruispunt van zee-wegen, waarvan de beteekenis toeneemt, naarmate de landen om den Stillen Oceaan zich ontwikkelen. Door zijn eigen beteekenis als productieland van grondstoffen is het daarenboven aangewezen om niet alleen voordeel te kunnen trekken van zijn ligging aan verschillende groote verkeerswegen, maar om ook zelf punt van uitgang voor een belangrijk zeeverkeer te zijn.

De Nederlandsche scheepvaart heeft voor dit alles een juist begrip getoond, en de geheele Nederlandsche koopvaardij in het Verre Oosten, en in het algemeen in den Pacific, heeft Nederlandsch-Indië tot basis gekozen. De Nederlandsche mail, die te Singapore aansluiting geeft voor het passagiersverkeer tusschen Europa en China en Japan, is alleen indirect bij dit verkeer betrokken, al zijn de belangen, welke de „Nederland" en de „Lloyd" hierbij hebben, geenszins te onderschatten. Met name de buitenlandse passagiers naar en van het Verre Oosten en de Westkust van Amerika laten Nederlandsch-Indië liggen, wanneer het hun om een snelle verbinding te doen is, en zij maken gebruik van de Nederlandsche mail via Singapore. Maar hun economische rol is in hoofdzaak gelegen in het feit, dat zij het moederland en het overige Europa met Nederlandsch-Indië verbinden, en zij blijven hier dan ook verder buiten beschouwing. Anders staat het met den maandelijkschen dienst van Java naar het Westen van de Vereenigde Staten, in samenwerking met een Amerikaanse maatschappij. Deze vrachtdienst vindt een soliden ondergrond in de behoefte aan het vervoer van koloniale producten naar dat deel van Amerika, en ongetwijfeld zal de Java-Pacific Lijn de voordeelen plukken van het toenemend handelsverkeer tusschen beide gewesten, dat bij een blijvende verbetering van de conjunctuur te verwachten is. De verbinding tusschen Java en het Oosten van de Vereenigde Staten wordt niet via het Panama-kanaal tot stand gebracht, maar via dat van Suez; deze vrachtdienst wordt door de beide mail-lijnen, gezamenlijk met de Holland-Amerika Lijn, onderhouden.

Eveneens op Nederlandsch-Indië georiënteerd is de Java-China-Japan lijn; haar gebied ligt uitsluitend in het Verre Oosten, wanneer men Nederlandsch-Indië daaronder wil rekenen. De behoefte aan verkeer tusschen deze belangrijke gebieden van het Verre Oosten is reeds groot, en kan, gezien de mogelijkheden, welke elk dezer landen biedt, nog aanmerkelijk toenemen. Natuurlijk heeft ook hier de crisis zich doen gelden, zij het ook niet

in die mate als in Europa. Daarnaast zijn bijzondere omstandigheden in elk dezer landen oorzaak geweest van een niet steeds gunstig verloop van de behoefte aan verkeer. Zonder al te zeer op deze bijzondere omstandigheden te kunnen ingaan, kan worden vastgesteld, dat het verkeer van goederen tusschen Java, Celebes en Borneo aan den eenen kant en China aan de andere zijde voornamelijk noordwaarts is gericht, terwijl dat tusschen Japan en Nederlandsch-Indië, althans wat de waarde der verscheepte goederen betreft, in hoofdzaak de richting noord-zuid heeft. Een en ander vult elkaar dus op gelukkige wijze aan. Wat het massale vervoer op deze lijnen betreft heeft de scheepvaart in dubbele mate geleden van den achteruitgang van den invoer van Java-suiker in China: terwijl deze vermindering natuurlijk de vraag naar scheepsruimte rechtstreeks beïnvloedde, nam de behoefte aan ingevoerde sojaboonen op Java af, ten gevolge van de sterk toegenomen teelt van kedelee op velden, die vroeger voor de suikercultuur gebruikt werden. Zelfs is de invoer in den Archipel van dit artikel, dat vroeger in groote hoeveelheden door de J. C. J. L. te Dairen werd ingeladen, geheel tot stilstand gekomen door een desbetreffend verbod.

Aan den anderen kant stak de concurrentie der scheepvaart van Japan steeds sterker op bij de vaart op dat land. Niettegenstaande de invoer van Japansche goederen in Indië hand over hand toenam in de eerste jaren van de crisis, ging het vervoer, dat de Nederlandsche lijn op dit traject bewerkstelligde, voortdurend achteruit. Toen bij de conferentie van Batavia tusschen Nederland en Japan een regeling werd voorgesteld, waarbij twee derde van het vervoer aan Japan zou komen, en slechts één derde voor de Nederlandsche vlag behouden zou blijven, weigerde Japan zelfs op dat voorstel in te gaan. De maatregelen, welke de Indische Regeering sedertdien heeft genomen, om het economisch leven van Indië voor volkomen ontwrichting te behoeden, behoeften niet uitgestrekt te worden tot op het gebied van de groote vaart; de Indische importeurs gaven de Nederlandsche zaak hun steun, en een steeds toenemend aandeel van de vaart op Japan is sedertdien de Nederlandsche lijn ten deel gevallen, zoozeer zelfs, dat de afvaarten naar Japan belangrijk uitgebreid moesten worden. De verhouding is thans omgekeerd, en er gaat belangrijk meer onder Nederlandsche dan onder Japansche vlag van Japan naar Indië. Daarmede is nog niet gezegd, dat de tegenwoordige toestand nu zoo winstgevend zou zijn voor de Nederlandsche maatschappij: om den strijd te kunnen volhouden, moeten de tarieven, welke in rekening worden gebracht, even laag zijn als die van de Japansche concurrenten, en dit beteekent heel wat.

Het is merkwaardig, dat het de reederij, die in de vaart in den Archipel zelf haar aangewezen terrein heeft, is geweest, die als eerste Nederlandsche scheepvaart-maatschappij de verkeerspositie van Nederlandsch-Indië heeft te baat genomen, om dit land op te nemen in een stel doorgaande lijnen. Reeds geruimen tijd kwam de Koninklijke Paketvaart Maatschappij buiten den Archipel met haar lijn op Australië, terwijl ook Singapore — geografisch een deel van Insulinde — door verschillende inter-insulaire lijnen werd aangedaan, en meer en meer een middelpunt werd van de Nederlandsche en Nederlandsch-Indische scheepvaart. De immigratie van Chinese koelies uit Kwangtoeng en Foekiën in Zuid-China naar Deli en Bangka schonk aan een nieuwe lijn, welke buiten den Archipel voerde, het bestaan. Eveneens was het vervoer van emigranten, ditmaal van Java afkomstig, dat de behoefte deed gevoelen aan een regelmatige scheepsverbinding tusschen Nederlandsch-Indië en het Fransche Nieuw-Caledonië. Door de verbinding onderling van deze lijnen, en de uitbreiding daarvan tot Saigon en Manilla, ontstonden rechtstreeksche lijnen via Nederlandsch-Indië. In minder opvallenden vorm, dat wil zeggen niet in de gedaante van

rechtstreeksche verbindingen, hadden de lijnen van de mail aan den eenen kant en die van de K.P.M. op de oostkust van Australië aan den anderen kant reeds eerder Nederlandsch-Indië gemaakt tot een land, dat men in het voorbijgaan met Nederlandsche lijnen kan aandoen.

Maar Nederlandsch-Indië zou een waar kruispunt van Nederlandsche lijnen worden, toen de nieuwe maandelijksche diensten van de K.P.M. tusschen China en Zuid-Afrika en die, met een eenigszins afwijkende route, tusschen China en Oost-Afrika werden geopend. De totstandkoming van deze Nederlandsche verbindingen, in vollen crisistijd, is ongetwijfeld een staal van durf, steunend op inzicht. Een dezer lijnen heeft in Hongkong haar eindpunt, de andere gaat tot Shanghai door. Ook door deze lijnen worden Saigon en Manilla ten Noorden van den evenaar verbonden, terwijl zij op het zuidelijk halfrond behalve de verbinding met het vasteland van Afrika ook die met Madagascar, de Seychellen, Mauritius en Réunion tot stand brengen. Men zoude op het eerste gezicht kunnen twifelen aan het nut van een lijn, die voor een belangrijk gedeelte tot taak heeft om streken met een overeenkomstige voortbrenging — van koloniale producten — gelijk Indo-China, Java en Madagascar zijn, in gemeenschap met elkaar te brengen, maar, gelijk zoo menigmaal, zoo zoekt ook hier de internationale handel naar de meest onverwachte mogelijkheden.

Deze nieuwe Nederlandsche lijn op den Pacific schiep vele mogelijkheden, waarvan de bovengenoemde er slechts een is, en zelfs een van betrekkelijk onbelangrijken aard, vergeleken bij de andere. De opening van deze verbinding heeft dan ook overal in het Verre Oosten, en zeker niet minder in Zuid-Afrika, sterk de aandacht getrokken. Daarbij komt, dat niet alleen voor het vrachtvervoer nieuwe mogelijkheden in het uitzicht worden gesteld, maar dat hier tevens kansen liggen voor passagiersvervoer, in de eerste plaats voor dat van touristen, welke niet te versmaden zijn. Evenals op de grootere schepen van de Java-China-Japan Lijn het geval is, kan hier worden gevaren met een type van schepen, dat als snel varende vrachtschepen met een uitgebreide accommodatie voor passagiers kan worden omschreven. Het feit, dat drie zulke nieuwe schepen voor deze lijn op Nederlandsche werven zullen worden gebouwd, bewijst, dat de proefneming van K.P.M. aan haar directie vertrouwen heeft geschonken.

De Nederlandsche tonnage in de groote Chinese havens, welke was verminderd door de inkrimping van de vloot der Java-China-Japan Lijn, zal hierdoor weer toenemen. Het is toe te juichen, dat de K.P.M. haar landgenoot in de Chinese wateren, die daar oudere rechten heeft, geen concurrentie aandoet op het traject van China naar Java.

Sedert den wereldoorlog bestaat er verder een rechtstreeksche vrachtdienst tusschen het Europeesche vasteland en het Verre Oosten, uitgeoefend door de Holland-Oost-Azië Lijn van de Vereenigde Scheepvaart Maatschappij. Deze dienst wordt tot stand gebracht door maandelijksche afvaarten in beide richtingen. Het rechtstreeksche vervoer van passagiers met mailschepen tusschen China en Japan en Europa geschiedt daarentegen niet onder Nederlandsche vlag; Engeland, Frankrijk, Duitschland, Japan, Italië en Amerika hebben op dit traject bekende diensten, en er bestaat waarlijk geen behoefte aan uitbreiding van het aantal passagiersschepen op deze lijnen. Touristen, en in het algemeen reizigers, die den tijd hebben om van de kortste route af te wijken, kunnen bovendien geheel onder Nederlandsche vlag reizen door van China en Japan uit per J.C.J.L. naar Bali en Java te gaan, en vandaar met de mailboten naar Europa.

Evenmin als er een Nederlandsche lijn voor passagiers is van Europa naar het Verre Oosten, evenmin is er een Nederlandsche bootverbinding tusschen

China en Japan aan den eenen kant en het Westen van de Vereenigde Staten en van Canada aan den anderen; deze verbinding wordt tot stand gebracht door Amerikaansche, Canadeesche en Japansche lijnen, en het zou waarschijnlijk niet mogelijk zijn, hier een loonend bedrijf onder de Nederlandsche kleuren te exploiteeren. Toch zou het wellicht de moeite loonen, om nu en dan een reis voor touristen te organiseeren tusschen Nederlandsch-Indië en Amerika, in aansluiting op den maildienst van Europa. Ook het toenemend aantal reizigers van en naar Indië, dat bij voorkeur over Amerika reist, zou van een dergelijke verbinding gebruik kunnen maken, terwijl bij den tegenwoordigen stand van zaken het voor de Nederlandsche scheepvaart als geheel een verlies beteekent, wanneer reizigers, die anders de mailbooten via Suez zouden benutten, over Amerika reizen.

De Pacific biedt nog vele verkeersmogelijkheden, die aan de orde zullen komen, wanneer de ontwikkeling van de daar gelegen landen zich verder voltrekt. Japan onderhoudt bij voorbeeld reeds regelmatige verbindingen met Australië via de Philippijnen en Celebes, terwijl onlangs het plan is opgevat voor een dienst van Japan over den Bismarck-Archipel en Nieuw-Guinea naar Australië. Wanneer ook dit laatste groote eiland van onzen Archipel tot ontwikkeling komt is het te hopen, dat de Nederlandsche scheepvaart niet achter zal blijven; Nieuw-Guinea, van Bataviã uit gezien in een uithoek gelegen, beheerscht in werkelijkheid eenige groote zee-wegen; zijn ligging aan den rand van den Stillen Oceaan, op gelijken afstand van Japan en van het Zuid-Oosten van Australië, en op een breedte, ongeveer overeenkomend met die van Panama aan den anderen kant van den Oceaan, kan op den duur uiterst gunstig blijken als aanknooppingspunt voor een verdere ontwikkeling van de scheepvaart op den Pacific.

H. K. RIEMENS.

DE STRUCTUUR VAN DEN INVOER VAN PALESTINA EN DE NEDERLANDSCHE HANDEL.

Palestina werd na den wereldoorlog een zelfstandigen staat onder Volkenbondsmandaat, bestuurd door een Engelschen Hoogen Commissaris. Tegelijkertijd begon een, weliswaar niet onbepaalde, maar toch gestadig grooter wordende immigratie van Joden uit Oost-Europa en later ook uit Midden-Europa. De vooruitgang der bevolking blijkt uit de volgende cijfers:

1919 (schatting)	590.000
1922 (telling)	654.000
1931 (telling)	1.036.000
1934 (schatting)	1.250.000

In 1935 zijn 62.000 immigranten het land binnen gekomen. Behalve deze sterke immigratie bestaat er een sterke vermeerdering der Arabieren door het aantal der geboorten. Er ontstond dus een breede bevolkingsbasis als grondslag voor een sterke economische ontwikkeling van het land. Deze immigranten brachten echter niet alleen grotere behoefte mede, maar ook kapitaal, om deze behoefte te kunnen bevredigen en verder ook veel ondernemingsgeest voor kolonisatie. De landbouw ging goed vooruit en werd de steun voor de Palestijnsche volkshuishouding. De industrie ontwikkelde zich en wekte nieuwe behoeften op. De bouwrijverheid gaf veel menschen werk. Het touristenverkeer groeide, in het bijzonder door Levant-Jaarbeurzen, sportfeesten, enz.

Wat hier in de eerste plaats opvalt, is de sterke stijging van den import tegenover de zeer langzame stijging van den export. Het resultaat is een voortdurend grooter wordend invoeroverschot. Dit blijkt uit de volgende cijfers:

	Invoer	Uitvoer	Invoeroverschot
	(In Egyptische Ponden).		
1912	1.550.000	1.150.000	400.000
1920/21	5.216.000	771.000	4.445.000

	Invoer	Uitvoer	Invoeroverschot
	(In Palestijnsche Ponden).		
1930	6.985.000	1.896.000	5.089.000
1932	7.770.000	2.381.000	5.388.000
1933	11.123.000	2.592.000	8.531.000
1934	15.153.000	3.218.000	11.935.000

Uit deze cijfers kan men reeds afleiden, dat de behoefte van de bevolking van Palestina in overeenstemming met de toeneming gestadig groeit, maar dat er toch nog zooveel meer geproduceerd wordt, dat er ook nog een langzame stijging van den export mogelijk blijft. Deze sterke passiviteit van de Palestijnsche handelsbalans vormt echter bij een ongunstige conjunctuur een groot gevaar voor de volkshuishouding. Men heeft ook in Palestina heel goed begrepen, dat het noodzakelijk is de productiekraft van het land verder te doen toenemen, om zooveel mogelijk de behoefte der bevolking door binnenlandsche productie te kunnen bevredigen. Er bestaat een beweging voor eigen fabricaat, die de bevordering van dit doel door propaganda onder de bevolking zoekt te bereiken. Maar desondanks zal er nog altijd een groot aantal artikelen overblijven, dat Palestina moet blijven invoeren.

De verdeling van den invoer is als volgt:

	1931	1934	1e halfjaar 1935
	(In Palestijnsche Ponden).		
Voedingsmiddelen, draken en tabak	1.535.000	2.902.000	1.683.000
Grondstoffen	418.000	1.077.000	637.000
Fabrikaten	3.262.000	9.168.000	5.398.000
Diversen	725.000	2.006.000	891.000
Totaal-import	5.940.000	15.153.000	8.609.000

Hieruit blijkt, dat de import van de groep voedingsmiddelen, enz., wat het aandeel in den totalen import betreft, niet veel veranderd is. Hij vertoont geen stijging, maar — en dat is nog belangrijker — ook geen daling. Men had immers kunnen verwachten, dat de binnenlandsche productie van voedingsmiddelen langzamerhand toch meer en meer aan de behoefte zou voldoen. Gebleken is evenwel, dat de bevolkingstoename machtiger was en dus de inderdaad belangrijke uitbreiding der productie nog niet voldoende was om den invoer te laten dalen.

Het feit, dat de invoer van grondstoffen stijgende is, bewijst, dat de Palestijnsche industrie vooruitgaat. Desondanks is de behoefte aan fabrikaten zoo sterk, dat deze groep onder de invoer de eerste plaats inneemt. De stijging van 3.2 miljoen Palestijnsche Ponden in 1931 op 9.1 miljoen Palestijnsche Ponden in 1934 is buitengewoon groot.

Het is te verwachten, dat met de verdere vooruitgang der Palestijnsche industrie een stijgend gedeelte van de binnenlandsche behoefte uit eigen productie kan worden bevredigd. Maar de voortdurende immigratie en de natuurlijke vermeerdering der bevolking zullen er voor zorgen, dat Palestijna nog voor langen tijd een vruchtbaar veld zal blijven voor den invoer van buitenlandsche fabrikaten en toont dus aan, dat de verschillende landen belangstelling zullen moeten hebben voor den export naar Palestina, in het bijzonder t.a.v. artikelen van specialen aard en kwaliteit.

Wat de verdeling van den import en export onder de verschillende landen betreft valt waar te nemen, dat de voornaamste plaats in den uitvoer en in den invoer door Groot-Brittannië wordt ingenomen. Het is — behalve Nederland met ruim 30.000 Palestijnsche Ponden — het eenigste land, dat in de Palestijnsche handelsstatistiek met een exportoverschot verschijnt, en dit ook eerst in 1935. Dat Egypte in 1934 een zoozeer verminderden import naar Palestina heeft, is daardoor te verklaren, dat de Palestijnsche statistiek vanaf 1934 de oorsprongslanden vermeldt, zoodat tot dit jaar ook transitigoederen onder Egypte vermeld stonden. Het groote aandeel van Duitsland is te verklaren uit de aparte transferregeling en de

emigratie. De vooraanstaande plaats van Syrië is toe te schrijven aan de bijzondere douaneregeling, die tusschen beide landen bestaat en heel gunstig op het handelsverkeer tusschen deze landen van het Nabije Oosten heeft gewerkt.

Palestina is ten aanzien van zijn buitenlandschen handel sterk gebonden door artikel 18 van het mandaat, welke het principe van de open deur tegenover alle leden van den Volkenbond voorschrijft. Het land staat dus volkomen zonder eenige bescherming tegenover den invoer van alle landen en zelfs tegenover die, welke geen leden van den Volkenbond meer zijn — zooals bijv. Japan — slaagt het er niet in, een verandering in de handelspolitiek te brengen. Alleen met de buurlanden Egypte en met name Syrië bestaan gunstige regelingen. Men heeft dus in Palestijnsche handelskringen naar een weg gezocht, om ondanks deze omstandigheden export en import in een zekere verhouding te laten komen. Het Agricultural Economics and Marketing Committee heeft voorgesteld, een wet voor den buitenlandschen handel af te kondigen, waarnaar de import uit de verschillende landen naar Palestina zal worden gecontingenteerd, en wel op een bedrag, dat drie keer zoo groot is dan de export uit Palestina naar ieder land. Een dergelijke regeling is in hoofdzaak in het belang van Groot-Brittannië, dan in 1934 ruim 60 pCt. van zijn export naar Palestina invoerde. Ook Duitschland, Nederland, Denemarken en Noorwegen staan gunstig, terwijl alle andere landen een ongunstige positie innemen.

Maar wat ook in deze richting in de toekomst gedaan zou worden, voorop zullen wel de bemoeiingen staan, om door een uitbreiding van de eigen productie een versterking van den export en een daling van den overgrootten import te verkrijgen.

* * *

De handel tusschen Nederland en Palestina toont in overeenstemming met het boven vastgestelde een gestadige stijging. Dit blijkt uit volgende cijfers: ¹⁾

	Invoer uit Nederland		Uitvoer naar Nederland	
	Ton	Guldens	Ton	Guldens
1933	3.793	751.000	3.488	385.000
1934	11.254	1.673.000	5.439	606.000
1935	12.672	1.737.000	14.102	1.252.000

Maar de eigenlijke beteekenis van den handel tusschen Nederland en Palestina wordt eerst duidelijk, wanneer men nagaat, welke artikelen hoofdzakelijk deel van dezen handel uitmaken.

Reeds boven werd er op gewezen, dat sinaasappelen verreweg het belangrijkste Palestijnsche exportartikel zijn. Naar Nederland werden in 1934 4.186 ton ter waarde van f 450.000 en in 1935 12.942 ton ter waarde van f 1.063.000 geleverd. Daarmede neemt Nederland de derde plaats achter Engeland en Duitschland in den Palestijnschen sinaasappelenexport in.

De import echter toont een groote gedifferentieerdheid. In het navolgende staatje worden de belangrijkste artikelen genoemd met de hoeveelheden en waardebedragen in 1934 en 1935.

Behalve deze artikelen maken echter nog vele andere deel uit van den Nederlandschen uitvoer naar Palestina, zooals cacao, boter, margarine, melkpoeder, aardappelen, bier, olie, werktuigen, verfwaren, ijzeren buizen en pijpen, drukinkt, kunstmest, electrische machines, radiotoestellen, dekens van wol en halfwol, enz.

De ontwikkeling toont nu het eigenaardige verschijnsel, dat weliswaar van 1933 tot 1934 een stijging van den import uit Nederland bij haast alle artikelen — landbouwproducten en fabrikaten —

¹⁾ Alle cijfers zijn aan de publicaties van het Centraal Bureau voor de Statistiek te 's-Gravenhage ontleend en hebben betrekking op Palestina en Cyprus gezamenlijk. Eerst vanaf 1 Januari 1936 wordt een aparte statistiek voor den handel met Palestina alleen gevoerd.

	1934		1935	
	ton	guldens	ton	guldens
Volle melk, gecondenseerd	273	39.000	659	87.000
Kaas	214	72.000	253	76.000
Vleesch en worst in bus	135	84.000	135	76.000
Melk- en kalkkoeien	40st.	27.000	274st.	68.000
Geharde traan	237	45.000	336	53.000
Cacaopoeder	55	14.000	52	13.000
Karwijzaad	33	9.000	26	5.000
Stieren	7st	5.000	8st.	3.000
Maanzaad	12	3.000	12	2.000
Koperdraaden-kabel (niet geïsol.)	296	92.000	163	52.000
Flesschen, wit	545	40.000	489	34.000
Flesschen van gekleurd glas ..	376	19.000	528	26.000
Motoren boven 5 kg.	973st.	39.000	569st.	26.000
	41		28	
Manufacturen van katoen	13	27.000	9	15.000
Strookarton en stroobord	315	12.000	229	8.000
Parfumerieën, haarwater, etc.	25	16.000	8	5.000

viel waar te nemen, maar dat in 1935 vergeleken bij 1934 deze stijging meestal alleen nog bij de landbouwproducten algemeen is, maar bij zeer velen fabrikaten in een teruggang is veranderd. Welke oorzaken dit verschijnsel heeft is niet met zekerheid vast te stellen. Voor een deel — bijv. bij parfumerieën, manufacturen, kabel en draad — mag misschien de vooruitgang der Palestijnsche industrie, welke juist op deze gebieden in den laatsten tijd een goede ontwikkeling genomen heeft, een rol hebben gespeeld. Den grootsten invloed heeft echter zeker de concurrentie der andere landen uitgeoefend, die op grond van hun binnenlandsche productievoorzwaarden of hun handelspolitieke situatie in staat zijn, de Palestijnsche markt beter met hun goederen te voorzien (bijv. Japan, Duitschland, U.S.A., Roemenië, Polen). Maar er blijft voor Nederland iets, wat niet uit de statistiek blijkt en alleen bij een onderzoek in Palestina zelf te constateeren is. Dat is de toenemende beteekenis van het kwaliteitsproduct op ieder gebied, hetwelk juist door de Duitsche immigranten veel gevraagd wordt en met den toenemenden opbloei van het land meer en meer belangstelling zal vinden. En hier heeft het Nederlandsche product reeds een goeden naam, welke grooten invloed op den handel uitoefent. Belangrijk is ook een zekere propaganda, die tot nu toe van Nederlandsche zijde achterwege is gebleven. Maar het besluit, dit keer met een eigen paviljoen aan de Levant-Jaarbeurs te Tel Aviv deel te nemen, zal er zeer zeker toe bijdragen de belangstelling voor Nederlandsche producten en de waardeering van hun kwaliteit te bevorderen.

Dr. R. LEVY.

DE RIJKSMIDDELEN OVER MAART 1936.

In de lange rij van dalende maandopbrengsten, die de laatste jaren te zien geven, heeft de afgelopen maand eindelijk weer eens voor een onderbreking gezorgd. De „overige middelen” brachten nl. een bedrag van f 31.103.200 in de schatkist tegen f 30.653.200 in dezelfde maand van het vorige jaar en vertoonden derhalve een vooruitgang van f 450.000. Aan dit gunstig resultaat werd medegewerkt door de dividend- en tantiëmebelasting, de invoerrechten, het statistiekrecht, den geslachtaccijns, de belasting op gouden en zilveren werken, de omzetbelasting, de couponbelasting, de zegelrechten, de registratierechten en de successierechten. Ook de gemiddelde maandraming werd in de maand Maart jl. overtroffen (met f 142.800).

Nu was de stijging weliswaar niet zoo bijzonder groot en ook blijkt bij nadere analyse, dat de overschrijding voornamelijk zit in een tweetal middelen, nl. de invoerrechten en de omzetbelasting, die bijzonder ruim hebben gevloeid en het tekort in opbrengst van verscheidene andere middelen goed hebben gemaakt, doch het doet in ieder geval aangenaam aan, dat het ditmaal niet een daling over de geheele linie was en in ieder geval ook op enkele lichtpunten kan worden gewezen.

Gezien de slechte ontvangsten van de beide eerste maanden des jaars spreekt het wel vanzelf, dat het overzicht over het 1e kwartaal er niet zoo mooi uitziet. De totale opbrengst bedroeg f 86.312.200 tegen f 91.073.600 in hetzelfde tijdvak van 1935 en bij een evenredige raming van f 92.881.300. Slechts vijf middelen gaven tezamen een surplus van f 1.810.400; bij een evengroot aantal middelen werd het evenredig deel der raming overtroffen. (tezamen tot een bedrag van f 692.400). Voor het overige zijn de cijfers zeer teleurstellend.

Evenals de vorige maand vertoonde de dividend- en tantiëmebelasting een stijging in opbrengst (van f 79.800), waardoor de in de verstreken maanden verkregen voorsprong opliep tot f 146.600. Bedenkt men evenwel, dat Januari jl. buitengewoon ongunstig was en dat het hier een uiterst grillig middel betreft, dan zal men goed doen aan dezen meevaller geen optimistische beschouwingen te verbinden. Ook hier maakt een enkele zwaluw nog geen zomer.

Bijzonder gunstig waren ditmaal de invoerrechten, die een accres van niet minder dan f 827.200 aanwezen en het niet onbelangrijke bedrag van f 8.189.600 opleverden, zijnde f 1.189.600 meer dan de gemiddelde maandraming. Door deze hooge opbrengst kwamen de ontvangsten van het 1e kwartaal f 782.300 uit boven die van dezelfde periode van 1935, terwijl het groote tekort bij de raming, dat ultimo Februari jl. moest worden geconstateerd, thans is teruggelopen tot f 308.300. Ook het statistiekrecht vertoonde een, zij het slechts geringe stijging (van f 1.000); over de eerste drie maanden bedraagt het surplus bij dit middel f 17.400. Er is dus wel eenige opleving in onzen buitenlandschen handel; al moet ook worden bedacht, dat de eerste maanden van het vorige jaar niet bijster gunstig waren.

De accijnzen maken over het algemeen een bedroevenden indruk. Een uitzondering wordt alleen gevormd door den geslachtaccijns, die f 77.500 meer opleverde dan in Maart 1935 en f 85.200 meer dan waarop blijkens de raming was gerekend. Het toenemend verbruik van rundvleesch komt hierin tot uitdrukking. Voorts zijn de veeprijzen in de maand Maart iets opgelopen. Daar ook de maand Februari jl. voor dit middel vrij gunstig was, is het overzicht over het 1e kwartaal eveneens bevredigend. De overige accijnzen bewogen zich alle in dalende lijn. Het zout verschafte ditmaal f 56.300 minder; ook op zichzelf beschouwd was de opbrengst gering, immers f 55.900 lager dan de raming. De wijnaccijns gaf een decrees van f 112.200, doch hierin komt de verlaging van de opcenten ingevolge de wet van 13 September 1935 (Staatsblad No. 548) tot uitdrukking. De maandraming werd niet onbelangrijk overschreden (met f 257.500); in de laatste maand van het kwartaal komt evenwel steeds het grootste deel van den wijnaccijns binnen. De gedistilleerdaccijns gaf een vermindering te zien van f 333.200 en de bieraccijns een van f 202.900. Bij deze heffingen is de invloed der zongelijke tijdsomstandigheden, uitkomend in een verminderd verbruik, zeer duidelijk merkbaar. De suikeraccijns vertoonde een daling van f 999.700. Nu was de opbrengst van Maart 1935 buitengewoon hoog; doch ook op zichzelf beschouwd geeft de ontvangst der afgeloopen maand geen reden tot tevredenheid; immers er werd f 178.600 minder ontvangen dan waarop was gerekend. Ook de voorafgaande maanden waren niet gunstig, zoodat, gerekend over drie maanden, het loopende jaar f 1.816.200 in het nadeel is. Zooals reeds bij het vorige overzicht werd opgemerkt, is de ontvangst ongunstig beïnvloed tengevolge van inslag van suiker met crediet voor den accijns door fabrikanten van suikerhoudende goederen, hetgeen eenige verschuiving in den termijn voor de accijnsbetaling tengevolge heeft gehad. Ook de tabaksaccijns kon ditmaal de opbrengst van dezelfde maand van het vorige jaar niet halen, doch bleef daarbij f 20.400 ten achter. Hier is de daling der kleinhandelsprizen

de aanwijsbare oorzaak van den teruggang der laatste maanden.

De belasting op gouden en zilveren werken gaf f 500 meer dan in Maart 1935. De omzetbelasting wees een hooger opbrengstcijfer aan van f 1.104.500; de raming werd met f 1.285.400 overschreden. Een dergelijke bate werd tot dusver nog maar een enkele maal behaald en nimmer in de derde maand van het kwartaal. Dank zij dit gunstig resultaat werd thans ook de raming over de verstreken maanden overschreden. Bij de couponbelasting bedroeg het accres f 48.300; tot dusver gaat het met deze heffing niet slecht; het $\frac{1}{4}$ der raming werd in de eerste drie maanden overtroffen met f 376.000.

Over de z.g. conjunctuurheffingen valt niet te roemen. Weliswaar brachten zoowel de zegel- als de registratierechten ditmaal meer op dan in de gelijknamige maand van het vorige jaar, doch de ontvangsten van Maart 1935 waren ook wel zeer aan den lagen kant. Bij beide middelen werd de gemiddelde maandraming niet gehaald. Ook het kwartaaloverzicht is verre van bevredigend; in de eerste drie maanden van 1936 hebben de zegel- en de registratierechten resp. f 367.700 en f 596.900 minder opgeleverd dan in dezelfde maanden van het vorige jaar. Als algemeene factor moet hier genoemd worden de stagnatie op de hypotheekmarkt en in den handel in onroerend goed.

De successierechten vertoonen in den laatsten tijd een inzinking. Wel kwam in de afgeloopen maand f 223.900 meer binnen dan in Maart 1935, doch de opbrengst van laatstgenoemde maand was buitengewoon laag. Op zichzelf beschouwd waren de ontvangsten der afgeloopen maand niet hoog (f 773.700 beneden de raming). Aan den anderen kant moet worden bedacht, dat de jaarraming voor 1936 f 7.800.000 hooger is gesteld in verband met de opcenten ingevolge de wet van 20 December 1935 (Staatsblad No. 725), waarvan de invloed zich practisch nog niet doet gevoelen. De loodsgelden leverden f 253.300 minder op wegens de sterke verlaging van het tarief.

Over de directe belastingen kunnen wij kort zijn. De stand per 31 Maart 1936 verschilt niet veel van dien per ultimo Februari jl. Alleen valt het op, dat het voordeelig saldo, dat bij de grondbelasting op 29 Februari jl. ten opzichte van den stand op hetzelfde tijdstip van 1935 bestond (van f 2.818.500), thans is omgezet in een nadeelig verschil (van f 1.810.200). Hier is echter eenige vertraging in de uitreiking der aanslagbiljetten in het spel. Aan inkomstenbelasting is thans f 4.538.700 meer op kohier gebracht dan op 31 Maart 1935, dank zij de verhooging der opcenten. Bij de vermogensbelasting bedraagt de toeneming f 434.500 om dezelfde reden. Het zuiver bedrag der kohieren van de belasting van de doode hand is thans f 803.000.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING. VERKIEZINGEN EN ECONOMISCHE POLITIEK IN FRANKRIJK.

Dr. H. Weichmann te Parijs schrijft ons:

Het is begrijpelijk, dat er in een verkiezingsperiode een zeker interregnum in de economische politiek bestaat. Het huidige kabinet kan onmiddellijk voor de politieke beslissing van het land geen bijzondere economische leiding op zich nemen. Hoe zullen echter na den verkiezingsstrijd de economische perspectieven voor de toekomst zijn.

Afgezien van den uitslag van den verkiezingsstrijd zal de nieuwe Regeering zich betrekkelijk ongewijzigd voor dezelfde taak geplaatst zien als de vorige Regeeringen. Zij zal de zorgen voor het evenwicht tusschen de gewone inkomsten en de gewone uitgaven van den Staat overnemen, omdat de belastinginkomsten, ondanks een definitieve verbetering, de positie van de begrooting in elk geval nog niet volkomen geconso-

lideerd doen zijn. Zij zal zich voorts genoodzaakt zien op de meest verschillende wijzen een actieve economische politiek in te leiden, welke het ondernemers-initiatief weder stimuleert en het bedrijfsleven uit haar gestagneerden toestand bevrijdt. In de eerste plaats zal echter het vraagstuk van de staatsfinanciën direct na de verkiezingen weder op den voorgrond komen. De door de buitenlandsche leeningen verkregen middelen kunnen spoedig uitgeput zijn en de staatskas zou zich opnieuw voor het vraagstuk van de geldverschaffing geplaatst zien. Dit vraagstuk zal des te urgenter worden, naarmate enerzijds de vervaldatum voor de terugbetaling van de buitenlandsche leeningen nadert en naarmate anderzijds het verlangen van het bedrijfsleven naar belastingverlaging grooter wordt. De noodzakelijkheid de staatsbehoeften te dekken en tegelijkertijd een zoo actief mogelijke economische politiek te voeren, komen uiteraard steeds weder neer op het valutaprobleem, zooals dit zich reeds gedurende de beide laatste jaren heeft voorgedaan.

Toonen de partijprogramma's of de verschillende verkiezingsleuzen nu t.o.v. de ongewijzigde economische vraagstukken veranderde economisch-politieke mogelijkheden? Mag worden aangenomen, dat uit de een of andere politieke groepeerings, zooals zij na de verkiezingen zal blijken te zijn, ook de een of andere bepaalde economisch-politieke lijn voor een nieuw kabinet zal ontstaan? Hier heeft men het meest opvallende verschijnsel van den huidige verkiezingsstrijd, namelijk de onduidelijkheid, welke de economische programma's van dezen verkiezingsstrijd kenmerkt. De houding van de Fransche partijen t.o.v. het belangrijkste probleem, het monetaire vraagstuk, wordt wellicht het beste gekarakteriseerd door het feit, dat geen enkele partij de verantwoordelijkheid voor een bepaalde monetaire politiek op zich neemt, dat alle partijen echter wel de verantwoordelijkheid voor het opgeven van de conservatieve monetaire politiek van de hand wijzen.

Op eigenlijk monetair gebied komt deze houding scherp tot uitdrukking in de verklaring van elke partij, beslist tegenstander van muntmanoeuvres te zijn.

Deze houding strekt zich echter ook uit tot het gebied van de verdere actieve economische politiek. Afgezien van de wenschen van de radicaal-socialistische partij naar een hervorming van de Bank van Frankrijk, naar grootere staatscredietcontrole en nationalisatie van de oorlogsindustrieën, welke het anti-kapitalistische verlangen van de massa's moeten bevredigen, zoekt men tevergeefs naar formules, welke omtrent de economisch-politieke bedoelingen van de verschillende groepen nader inlichten of er naar kunnen doen gissen, door welke positieve middelen nu eigenlijk de heiligheid van de Francpariteit verdedigd zal worden. De vroeger door Herriot voorgestane en gedurende eenigen tijd de economische politiek beheerschende formule van de noodzakelijkheid om tusschen deflatie en inflatie te kiezen, heeft reeds tengevolge van de noodverordeningenpolitiek van Laval afgedaan. De daarna door Léon Blum juist tegen deze deflatie-politiek opgestelde formule „noch inflatie noch deflatie” speelt eveneens geen actieve rol meer, sinds het kabinet-Sarraut de deflatiepolitiek als beëindigd verklaarde en door de uitbreiding van het plafond juist die mogelijkheden voor een inflationistische wending werden geschapen, welke oorspronkelijk zouden worden vermeden. Om het precies uit te drukken, het is uit met de formules. Geen partij toont in den verkiezingsstrijd de neiging zich vast te leggen en iedere partij houdt zich klaarlijk alle toekomstmogelijkheden voor. De Fransche economische politiek voor den tijd na de verkiezingen wordt dus om zoo te zeggen als vrijblijvend beschouwd.

De conclusie, welke uit deze constellatie valt te trekken, is deze, dat omtrent het valutavraagstuk na de nieuwe Kamervorming waarschijnlijk niet meer dogmatisch, doch overeenkomstig de omstandigheden

zal worden beslist. Indien er een meerderheid blijkt te zijn, welke een politieke consolidatie belooft, en geen bijzondere economische experimenten doet vreezen, dan is een versterking van de thans reeds bestaande oplevingstendenzen in het bedrijfsleven en een verdere liquidatie van de vertrouwenscrisis waarschijnlijk, waardoor ook zonder speciale economisch-politieke maatregelen een handhaven van de huidige conservatieve monetaire politiek mogelijk zal zijn. Veronderstellend, dat de kapitaalreserves van Frankrijk bereid zullen zijn om naar de kapitaalmarkt terug te keeren, dan zijn kapitaalkracht en economische structuur van het land sterk genoeg om Frankrijk als het ware automatisch uit zijn crisistoeestand te bevrijden. Indien daarentegen het resultaat der verkiezingen tot een nieuwe poging van het reeds eenmaal mislukte kartelexperiment zou leiden, en hierbij buitenlandsche politieke gebeurtenissen komen, dan zou de Kamer bij een leege staatskas wel eens gedwongen kunnen worden een wijziging van de Muntwet van 25 Juni 1928 onder oogen te zien. Zij zal in dat geval wel niet meer het weerstandsvermogen van de oude Kamer ten opzichte van een wijziging in de valutapolitiek toonen.

AANTEKENINGEN.

Overheids- of particulier bedrijf in Duitschland.

Gedurende de laatste weken heeft Duitschland enkele belangrijke deelnemingen in bedrijven (o.a. Ver. Stahl) aan particulieren verkocht. Deze gebeurtenissen hebben, aldus „Der deutsche Volkswirt” van 9 April 1936, de vraag doen rijzen, of wellicht een periode van principieele „Reprivatisierung” verwacht mag worden.

De vele overheidsbedrijven in Duitschland stammen uit de periode vóór de opkomst van het Nationaal-Socialisme. Overheids- en regiebedrijven werden in vroeger tijden opgericht, ten deele omdat het particuliere bedrijfsleven de daarop rustende bijzondere lasten niet kon of niet wilde dragen, ten deele echter, omdat de heerschende marxistische doctrine socialisatie van den productieven eigendom verlangde. Tenslotte heeft de Overheid gedurende de crisis particuliere bedrijven geheel of ten deele overgenomen, teneinde ze voor ondergang te behoeden.

Heden ten dage geldt het ingrijpen van den Staat ten gunste van een ondernemer, die zich niet staande kan houden, als uitermate bedenkelijk, en wordt het principe van de individueele verantwoordelijkheid terecht op den voorgrond geplaatst. Financiële steun aan het individueele, zonder succes beheerde bedrijf behoort niet tot de taak van den Staat en verzwakt tegelijkertijd het verantwoordelijkheidsgevoel van de leiders van het bedrijfsleven. Men herinnert zich den tijd, waarin een bedrijf bij het bereiken van een zekere grootte met het stijgen van de verplichtingen het groeiende bewustzijn kreeg, dat hem niets kon overkomen, en waarin bijv. de actie voor een grootbank werd bepaald door het feit, dat de fiscus de chèques van deze bank op al te groote schaal voor belastingbetaling in ontvangst had genomen.

Ook met betrekking tot de ideologische zijde van het vraagstuk „overheids- of particulier bedrijf?” zijn de tijden veranderd. Principieel wil de Staat niet zelf bedrijf uitoefenen. Men weet thans, dat geen enkele, nog zoo goed georganiseerde bureaucratie het verantwoordelijkheidsgevoel en het streven naar succes van den individueelen staatsburger kan vervangen. Doch het streven naar eigenbelang van het bedrijfsleven en het naar vrije verkiezing beschikken over de opbrengsten is voorbij. Het bedrijfsleven dient de natie, en de Staat leidt het bedrijfsleven ten bate van het algemeen belang. Op deze wijze begunstigt dus de principieele opvatting van de verhouding tusschen Staat en bedrijfsleven het van de hand doen van economisch staatsbezit, voorzover het niet door constructieve

Staatsverplichtingen, doch om thans niet meer gerechtvaardigde motieven, werd gevormd.

Reeds het principe, dat de Staat niet zelf wil ondernemen, doch het bedrijfsleven zal leiden, sluit niet uit, dat uitzonderingen op dezen regel blijven bestaan. Elke ideologie heeft in dit vraagstuk haar beteekenis verloren; beslissend is slechts de maatstaf van volkshuishoudelijke doelmatigheid, welke aan elk afzonderlijk geval ten grondslag moet worden gelegd. In vele gevallen is gebleken, dat de algemeene belangen door het overheidsbedrijf op den duur beter worden behartigd. Waar in sterke mate rekening moet worden gehouden met factoren, welke buiten het bedrijfsleven liggen, waar een monopolistische machtspositie bij de voorziening van goederen en diensten volgens sedert lang beproefde methoden is bereikt, waar grootere risico's niet meer behoeven te worden verwacht, daar ligt volgens opgedane ervaring het arbeidsveld van het meer beheerende dan ondernemende overheidsbedrijf.

Vermoedelijk zou het onderzoek naar het economisch bezit van de overheid wat betreft zijn geschiktheid tot „Reprivatisierung” uitwijzen, dat de regiebedrijven en ondernemingen van de gemeenten en verenigingen van gemeenten hiertoe veelvuldiger geschikt zijn dan de bedrijven, welke aan het Rijk behooren of waarbij het Rijk betrokken is. Want in de eerste plaats speelt de door een dergelijken verkoop te verkrijgen ontlasting en stabilisering van de begroting bij de gemeenten een veel grootere rol; ten tweede is de kring van de particuliere ondernemers, welke tot overneming in staat en bereid zijn, grooter en in de derde plaats ook beschikken de grootere gemeenten in mindere mate over geschikte ambtenaren voor toezicht dan het Rijk. Het bleef tot heden een nadeel van de overheidsondernemingen, dat haar leiders rekening moeten houden met controleurs, die niet steeds economisch geschoold of zelfs vakkundig zijn. Dit in de practijk vaak het zwaarst wegende nadeel werd door de veelvuldige plaats hebbende omzetting van de regiebedrijven in overheidsondernemingen met vennootschapsvorm slechts verzacht, niet ondervangen.

Wanneer tenslotte alle voorwaarden voor de „Reprivatisierung” zijn vervuld, dan zal deze moeten geschieden, doch steeds voor de volle tegenwaarde en niet zooals destijds, toen de in en na den oorlog met groote offers van het Rijk opgerichte ondernemingen vaak tegen gedeprecieerd geld en tot een te lagen prijs aan particulieren werden overgedaan.

In gevallen, waarin het Rijk zelf de „Reprivatisierung” noodzakelijk acht, maar niemand kan vinden, die zich voor het bedrijf interesseert, zou de vraag moeten worden onderzocht, of niet al te sterke beperkingen, welke wellicht nog uit den tijd van de crisis stammen, verhinderen, dat een flinke ondernemer op de resultaten van zijn kunnen en van zijn vermogen kan rekenen.

De zichtbare suikervoorraden in de wereld.

De zichtbare voorraden per 1 Mrt. zijn volgens C. Czarnikow:

	1936 tons	1935 tons	1934 tons
Duitschland	1.205.000	1.159.000	1.051.000
Tsjecho-Slowakije	379.000	424.000	375.000
Frankrijk	804.000	816.000	602.000
Nederland	267.000	287.000	337.000
België	189.000	188.000	167.000
Hongarije	92.000	91.000	107.000
Polen	336.000	343.000	332.000
U.K. Geimp. suiker	319.000	288.000	495.000
„ Binnenl. „	164.000	192.000	143.000
Europa	3.755.000	3.788.000	3.609.000
V.S. Alle havens	232.000	486.000	320.000
Cubaansche havens	303.000	519.000	404.000
Cuba binnenland	1.027.000	1.161.000	696.000
Java	1.020.000	1.748.000	2.574.000
Totaal	6.337.000	7.702.000	7.603.000

De monetaire vooruitzichten.

Gustav Cassel analyseert in het kwartaalbericht van de Skandinaviska Kreditaktiebolaget van April 1936 de factoren, welke z.i. de intusschen nog hoogst onzekere toekomst op monetair gebied voornamelijk zullen beïnvloeden. Gezien de beteekenis, die het Amerikaansche geldwezen nog steeds heeft op den monetair wereldtoestand, zal in de eerste plaats op de Vereenigde Staten gelet moeten worden.

Hij verwacht in de naaste toekomst een Dollarinflatie. De geweldige credietmogelijkheden aan de overzijde van den Oceaan geven daartoe alle aanleiding. Niettemin is het algemeen prijsniveau gedurende het afgelopen jaar practisch constant gebleven. Wel is een belangrijke opleving van het economisch leven reeds te constateeren geweest, doch de totale productiecapaciteit is nog verre van volledig benut. Cassel is van meening, dat de hooge belastingen en de dreiging met steeds nieuwe belastingen met een meer of minder confiscatiekarakter den ondernemerslust tot dusver hebben belemmerd om van de voorhanden mogelijkheden tot een opleving: goedkoop crediet en overvloedige arbeid, voldoende gebruik te maken. Ook het regeeringsstreven naar socialisatie en het onophoudelijk ingrijpen in het bedrijfsleven verhinderen dit.

In Amerika nu leeft in sterke mate de gedachte, dat, wanneer de productie niet op natuurlijke wijze sneller in gang kan worden gezet, de overheid daarbij dan maar de helpende hand moet bieden. De Regeering poogt zich weliswaar tegen dit pure inflationisme te verzetten, doch zij wordt zonder ophouden in die richting gedreven. De geweldige zilveraankopen en de veteranenbonus zijn er bewijzen van. De voortdurende begrotingstekorten maken het de Regeering zeer moeilijk zich tegen het inflationistisch streven te verzetten. Een poging, deze door nieuwe belastingen te dekken, zou verlamdend op het particulier initiatief werken en de Regeering voor nog grootere opgaven bij het steunen der productie stellen.

Wanneer wij dus waarschijnlijk nog dit jaar een daling van de waarde van den Dollar zullen beleven, dan zal dit of een devaluatie, of een inflatie met behoud van de tegenwoordige goudpariteit zijn. Het eerste zou een verdere stijging van de goudwaarde tegenover de goederen tengevolge hebben. Dit zou waarschijnlijk de beslissende stoot voor de valuta's der goudlanden zijn en zou deze landen dwingen of lagere goudpariteiten te kiezen of door een volkomen loslaten van het goud een plaats in het Sterlingblok te zoeken.

Een vermindering van de waarde van den Dollar zou anderzijds een stijging van het Amerikaansche prijsniveau veroorzaken. Speciaal het Sterlingblok zou hier een stimulans voor zijn bedrijfsleven van ondervinden.

Ook een inflatie van den Dollar zonder verlaging van de huidige goudpariteit is echter mogelijk en niet onwaarschijnlijk. Afgezien van het feit, dat de Amerikaansche goudvoorraad groot genoeg is om eventuele verliezen tengevolge daarvan gemakkelijk te doen dragen, zou een matige inflatie stimulerend op het bedrijfsleven werken, buitenlandsch kapitaal doen aantrekken en dientengevolge goudverliezen niet noemenswaard doen zijn. Een belangrijke stijging van het prijsniveau maakt trouwens deel uit van het monetaire program van de Regeering. Aan den anderen kant echter heeft de schatkist den duidelijken wil getoond zich tegen een uitgesproken inflatie te verzetten. Zij heeft reeds medegewerkt aan een verlaging der „excess reserves”. Daarnaast staan het Federal-reserve-system nog twee andere middelen ter beschikking: verhooging van de verplichte minimum reserves en open-markt-politiek door verkoop van staatsobligaties van de zijde van de Reservebanken. Van het eerste middel vrees men echter een storenden invloed op de credietverleening. Het tweede

daarentegen zou de emissiemarkt, waarop de Regeering nog steeds is aangewezen, bederven en de solvabiliteit der banken, die geweldige bedragen aan staatspapier in portefeuille hebben, kunnen ondermijnen. Het is dus niet aan te nemen, dat de bankleiding het zou wagen, de haar ter beschikking staande machtsmiddelen ter vermindering van de betalingsmiddelen te gebruiken. In ieder geval zou het zeer impopulair zijn om een economische opleving te verhinderen bij de tegenwoordige groote werkloosheid en den overvloed van ongebruikte productieve krachten.

Cassel is van oordeel, dat met de genoemde middelen een algemeene inflatie op den duur toch niet te voorkomen zal zijn, zoolang de ontzaggelijke begrotingstekorten elkaar blijven opvolgen.

Een Dollarinflatie in Amerika met behoud van de goudpariteit, zou zoowel de waarde van het goud als van den Dollar doen dalen. Hierdoor zou het de goudlanden vergemakkelijkt worden hun economisch leven aan de bestaande goudpariteiten aan te passen en het is derhalve denkbaar, dat het goudblok uit zijn critische situatie kan worden gered. Hetgeen intuschen niet wegneemt, dat ook voor de goudlanden een duurzame valutastabilisatie niet kan worden bereikt, wanneer hun begrotingen niet in evenwicht zijn gebracht.

Terloops merkt Cassel hier op, dat het zeer goed mogelijk is, dat de eerstvolgende monetaire verandering van Frankrijk uit zal gaan, al is de situatie in de Vereenigde Staten, zooals gezegd, het meest belangrijk. De veelal geldende overweging, dat de belangrijke geldbedragen, welke het Fransche volk heeft opgepot, een waarborg voor de Fransche valuta zijn, is niet juist. Integendeel, zouden die bedragen weer in circulatie komen, dan zou dat inflatie beteekenen en zou de Franc onder zijn goudpariteit dalen.

Een Amerikaanse inflatie zou, meent Cassel, haar weerslag in Engeland vinden. Dit land is goed voorzien van betalingsmiddelen en de officieele instanties streven naar een matige prijsverhoging, in het bijzonder ook als middel tot bestrijding van de werkloosheid. Ook in de overige deelen van het Sterlingblok zou men zich bij zulk een prijsstijging van ganser harte aansluiten.

Zonder twijfel zou een dergelijke prijsstijging een opleving van de geheele wereldhuishouding met zich brengen. Cassel vreest aan den anderen kant echter, dat het zeer moeilijk zal zijn een voortgezette werking van de tot prijsverhoging drijvende krachten te remmen en dus de controle over een prijsbeweging te behouden, welke aanvankelijk voordeelige, doch bij voortzetting bedenkelijke gevolgen zou hebben. Wanneer zich bij die krachten nog wapeningswedstrijd en oorlog, welke inflationistisch werken, voegen, dan zal de ontwikkeling op het gebied van het geldwezen niet langer kunnen worden beheerscht. Het eenige, waarop de wereld zich dan in eerste instantie zal dienen te verlaten, is een zelfstandige en weloverwogen leiding van de Engelsche valutapolitiek, een leiding, die een vaste aaneensluiting van het Sterlingblok om een rationeel valutaprogram mogelijk zal maken.

Het is jammer, dat Cassel niet heeft aangetoond, hoe zulk een „rationeel valutaprogram” temidden van een ook monetair losgebroken wereld tot praktische uitvoering zou kunnen worden gebracht. Br.

MAANDCIJFERS.

OVERZICHT VAN DEN STAND DER RIJKSMIDDELEN.
Ult. Maart 1936 (in Guldens)

AFDEELING Ia Dir. belastingen.	Kohieren voor den dienst 1936 ¹⁾			Zuiver bedrag der kohieren voor den vorigen dienst t. m. dezelfde maand van het vorige jaar ²⁾
	Benaming der middelen	Totaal bedrag	Bedragen, welke zijn teruggegeven of anders dan wegens betaling op de koh. afgeschr.	
Grondbelast. a)	7.093.602	—	7.093.602	8.903.773
Inkomst.bel. b)	24.201.882	514.549	23.687.333	19.148.611
Vermogensbel. c)	5.931.190	44.991	5.886.199	5.451.717
Verdedig.bel. I	2.798.074	22.817	2.775.257	2.880.429
Bel. v. d. doodehd.	802.958	—	802.958	123.771
Totalen...	40.827.706	582.357	40.245.349	36.508.301

a) $\frac{1}{4}$ hoofdsom + 20 procenten op de hoofdsom der gebouwde eigendommen.

b) Hoofdsom + procenten ³⁾ c) Hoofdsom + procenten ⁴⁾.

¹⁾ Voor de belastingen naar inkomen en vermogen bestaan de vermelde bedragen uit $\frac{2}{3}$ gedeelte van het belastingdienstjaar 1935/1936 en $\frac{1}{3}$ gedeelte van het belastingdienstjaar 1934/1935.

²⁾ Voor de belastingen naar inkomen en vermogen bestaan de vermelde bedragen uit $\frac{2}{3}$ gedeelte van het belastingdienstjaar 1934/1935 en $\frac{1}{3}$ gedeelte van het belastingdienstjaar 1933/1934.

³⁾ Ten behoeve van het belastingdienstjaar 1934/1935 werden 20, ten behoeve van het belastingdienstjaar 1935/1936 worden 60—78 procenten geheven.

⁴⁾ Ten behoeve van het belastingdienstjaar 1934/1935 werden 55, ten behoeve van het belastingdienstjaar 1935/1936 worden 75 procenten geheven.

AFDEELING Ib Overige middelen.	Maart 1936	Sedert 1 Jan. 1936	Overeenkomstige periode 1935
Benaming der middelen			
Divid.- en tantiëmel.	678.441	1.780.292	1.633.681
Rechten op den invoer	8.189.584	20.691.749	19.909.448
Statistiekrecht	140.232	395.719	378.350
Accijns op zout	152.417	497.305	629.750
Accijns op geslacht	501.908	1.383.655	1.304.434
Accijns op wijn	424.134	508.421	647.100
Accijns op gedistill.	2.071.342	6.757.638	6.880.174
Accijns op bier	404.419	1.388.986	1.712.679
Accijns op suiker	4.238.065	12.668.791	14.484.989
Accijns op tabak	2.730.791	8.356.605	8.783.205
Bel. op gouden en zilverw.	38.818	109.726	114.206
Omzetbelasting	6.285.400	15.164.676	14.379.777
Couponbelasting	346.116	1.625.969	1.700.537
Recht. en boeten v. zegel	1.372.289	4.378.396	4.746.078
Recht. en boet. v. registr.	861.624	2.426.168	3.023.020
Recht. en boet. v. successie, v. overgang bij overlijden en v. schenking	2.626.291	8.043.422	9.925.950
Opbrengst d. loodsgelden	41.353	134.668	820.248
Totalen...	31.103.224	86.312.236	91.073.626

¹⁾ Hieronder begrepen wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissionairs in effecten, enz. f 289 612 (Beursbel.). ²⁾ Id. f 1.149.526.

Aanvoeren in tons van 1000 kg.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	12/18 April 1936	Sedert 1 Jan. 1936	Overeenk. tijdvak 1935	12/18 April 1936	Sedert 1 Jan. 1936	Overeenk. tijdvak 1935	1936	1935
Tarwe	6.909	297.624	294.575	—	4.361	3.707	301.985	298.282
Rogge	4.767	87.971	82.322	200	1.700	281	89.671	82.603
Boekweit	676	6.266	8.300	—	100	—	6.366	8.300
Mais	23.382	235.265	233.804	3.849	53.101	38.245	288.366	272.049
Gerst	2.711	91.223	115.802	—	5.935	12.375	97.158	128.177
Haver	428	20.115	45.806	—	20	1.460	20.135	47.266
Lijnzaad	4.833	51.668	37.161	15.313	94.079	183.415	145.747	220.576
Lijnkoek	1.550	25.875	7.041	—	175	—	26.050	7.041
Tarwemeel	626	8.405	5.548	210	1.694	2.026	10.099	7.574
Andere meelsoorten	146	10.071	10.467	—	723	1.022	10.794	11.489

AFDEELING II. DIENSTJAAR 1935.

Benaming der middelen	Bedrag van de raming	Zuivere opbrengst over het tijdvak van 1 Jan. 1935 tot en met de maand Maart 1936
Grondbelasting. ($\frac{1}{4}$ hoofdsom + 20 opcenten op de hoofdsom der gebouwde eigendommen.)	9.870.000	9.991.190
Inkomstenbelasting (hoofdsom + 20 opcenten).	74.200.000 ¹⁾	66.830.545
Vermogensbelasting (hoofdsom + 55 opcenten).	19.015.000 ¹⁾	17.537.743
Verdedigingsbel. I	9.200.000	8.532.565
Belasting v. d. doode hand . . .	3.000.000	2.006.369
Divid.- en tantiëmebelasting .	12.000.000	10.483.410
Rechten op den invoer	97.500.000	89.239.022
Statistiekrecht	1.800.000	1.639.545
Accijns op zout	2.000.000	2.057.986
Accijns op geslacht	6.500.000	5.667.641
Accijns op wijn	2.400.000 ²⁾	2.114.239
Accijns op 't gedistilleerd . . .	31.000.000	28.387.349
Accijns op bier	10.000.000	8.446.236
Accijns op suiker	50.000.000	53.825.376
Accijns op tabak	34.000.000	33.963.304
Belast. op gouden en zilverw.	550.000	497.041
Omzetbelasting	81.500.000	60.943.375
Couponbelasting	5.000.000	5.184.536
Rechten en boeten van zegel	16.000.000	16.109.670
Rechten en boeten v. registr.	11.500.000	10.531.044
Rechten en boeten v. successie, v. overgang bij overlijden en v. schenking	33.000.000	34.707.931
Opbrengst der loodsgelden . . .	2.600.000 ³⁾	2.612.053
Totalen	512.635.000	471.308.170

¹⁾ Nader gewijzigd ingevolge de wet van 4 Maart 1935 (Stbl. No. 70). ²⁾ Id. 13 September 1935 (Stbl. No. 548). ³⁾ Id. 10 October 1935 (Stbl. No. 601).

OVERZICHT VAN DE INKOMSTEN TEN BATE VAN HET WERKLOOSHEIDSSUBSIDIEFONDS.

Dienst 1936/1937	Bedrag van raming	Zuiver bedrag kohieren tot en met de maand Maart 1936
Grondbelasting (veertig ten honderd van de hoofdsom)	10.120.000	7.182.320
Personeele belasting (tachtig ten honderd van de hoofdsom naar den eersten, tweeden en derden grondslag)	21.750.000	2.545.558
Gemeentefondsbelasting (vijf en twintig opcenten op de hoofdsom)	14.250.000	—
Vermogensbelasting (twintig opcenten op de hoofdsom)	2.100.000	—
Inkomstenbelasting (tien opcenten op de hoofdsom)	4.600.000	—
Totaal	52.820.000	9.727.878

INKOMSTEN TEN BATE VAN HET GEMEENTEFONDS.

	Dienst 1935/1936 Zuiver bedrag der kohieren tot en met de maand Mrt. 1936	Zuiver bedrag der kohieren voor den dienst 1934/35 tot en met de zelfde maand van 1935
Gemeente.f.belast.	59.418.636	54.190.581
Tijd. opc. o. d. gem.f.b.	—	20.436.321
Opc. verm. t. get. v. 50	5.021.174	5.174.782
Tijd. opc. o. d. verm.b.	—	3.104.869

INKOMSTEN TEN BATE VAN HET VERKEERSFONDS.

	Mrt. '36	1936	1935
Motorrijtuigenbelasting	1.165.495	3.765.745	3.818.868
Rijwielbelasting	30.507	63.347	60.247
Totaal	1.196.002	3.829.092	3.879.115

ONTVANGEN BOEKEN.

Trade and Trade Barriers in the Pacific door Philip G. Wright. (Londen 1935; P. S. King & Son, Ltd. Prijs 18 s.).

Het wijde en interessante gebied van de mercantiele betrekkingen tusschen de landen aan den Stillen Oceaan vormt het onderwerp van tal van onderzoekingen, die sinds 1927 verricht werden door verschillende Nationale Comité's in opdracht van het Institute of Pacific Relations (I.P.R.). De resultaten dezer onderzoekingen te coördineeren en samen te vatten is het doel van dit werk, dat uitgegeven werd onder auspiciën van het International Research Committee van het I.P.R.

De in deze studie van 530 bladzijden verzamelde gegevens bestrijken in het algemeen het tijdperk 1920—1934. Aan elk land is een afzonderlijk hoofdstuk gewijd, ingeleid door een korte beschrijving over grondgebied, bevolking, natuurlijke hulpbronnen, meer of mindere afhankelijkheid van handel met het buitenland; daarna volgen betrekkelijk uitvoerige cijfers aangaande de handelsbetrekkingen met de voornaamste leveranciers en afnemers aan den Pacific, benevens waardevolle gegevens over samenstelling van export en import, over in- en uitvoerrechten, enz. De landen, die aldus de revue passeeren, zijn: Australië, Canada, China, Japan, Nieuw-Zeeland, de Philippijnen, de Vereenigde Staten, Nederlandsch-Indië, Hongkong, Mandsjoerije, Korea en Formosa, Britsch Malakka, Indo-China en Siam, de Sovjet-Unie en Groot-Brittannië (het laatste land vanwege de groote rol, die het — nog altijd — speelt in de handelswereld van het Verre Oosten). Een van de langste hoofdstukken is dat betreffende Nederlandsch-Indië.

De schrijver wil echter „something more than a source book” geven. Iedere tabel wordt vergezeld van een commentaar, waarna de moeijlichkeiten worden geanalyseerd, die den Pacifichandel in den weg worden gelegd. In een samenvattend slothoofdstuk behandelt hij het verband tusschen de groeiende tariefmuren en de huidige werelddepressie, de handelspolitieke tegenstellingen tusschen de landen en de mogelijkheden tot handhaving van den internationalen vrede met behulp van middelen als Kellogg Pact en Volkenbondsverdrag.

Vergelijkende tabellen betreffende de handelsbeweging der diverse landen benevens een overzichtelijke lijst van alle in het boek voorkomende statistische tabellen (225 in getal), verhoogen de waarde van het werk.

Bilanzkritik. Anleitung zur kritischen Beurteilung von Bilanzen und ihren Ergebnissen. Briefe an einen Geschäftsfreund. 2e druk door Arthur Jores; Wirtschaftsprüfer. (Stuttgart 1936; Muth'sche Verlagsbuchhandlung. Prijs R.M. 2.25.)

Het boekje wil in de eerste plaats zakenmensen wenken geven om eigen en vreemde balansen juist te kunnen beoordeelen. Maar ook degenen, die geen zaken-ervaring hebben en met balansen te maken krijgen, zal het van dienst kunnen zijn, mede door de gemakkelijk begrijpbare wijze van uiteenzetting, en den vorm waarin het wordt voorgelegd.

Das Doppelbesteuerungsproblem bei den direkten Steuern door Dr. Armin Spitaler. (Reichenberg (Tsjechoslowakije) 1936. Gebr. Stiepel G.m.b.H. XVI en 678 blz.).

Historisch, theoretisch en feitelijk overzicht van het vraagstuk der dubbele belastingheffing, zoowel door verschillende onderdeelen van een bondsstaat of een statenbond als door verschillende staten. De moeijlichkeiten, die pogingen tot oplossing ervan, de beginselen, door Volkenbond en Internationale Kamer van Koophandel gepropageerd en de voornaamste daarop gebouwde traktaten worden uitvoerig behandeld.

Eenheidsformaten voor papier door P. Noordenbos, lid van de commissie Q voor de normalisatie van formaten en keuringsvoorschriften voor papier. Uitgave van de Hoofdcommissie voor de normalisatie in Nederland, 1935. (Prijs f 0.50).

Na eenige beschouwingen over het ontstaan der formaten worden de met deze normalisatie beoogde fabricage- en gebruiksvoordeelen benoemd. Het practisch gebruik der eenheidsformaten wordt behandeld en aanbevolen.

Whither Roosevelt? door Kálmán de Buday. (Overdruk uit „The Nineteenth Century and After”, October. 1935).

STATISTIEKEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. Bk.	{ Disc. Wissels. 2 1/4 4 Febr. '36	Lissabon 5 13 Dec. '34
	{ Bel. Binn. Eff. 3 4 Febr. '36	Londen 2 30 Juni '32
	{ Vrsch. in R.C. 3 4 Febr. '36	Madrid 5 9 Juli '35
Athene	7 14 Oct. '33	N.-York F.R.B. 1 1/2 1 Feb. '34
Batavia	4 1 Juli '35	Oslo 3 1/2 22 Mei '33
Belgrado	5 1 Febr. '35	Parijs 5 23 Mrt. '36
Berlijn	4 22 Sept. '32	Praag 3 1 Jan. '36
Boekarest	4 1/2 15 Dec. '34	Pretoria 3 1/2 15 Mei '33
Brussel	2 16 Mei '35	Rome 5 9 Sept. '35
Boedapest	4 28 Aug. '35	Stockholm .. 2 1/2 1 Dec. '33
Calcutta	3 28 Nov. '35	Tokio 3.285 7 Apr. '36
Dantzig	5 21 Oct. '35	Weenen 3 1/2 10 Juli '35
Helsingfors	4 3 Dec. '34	Warschau 5 26 Oct. '33
Kopenhagen	3 1/2 22 Aug. '35	Zwits. Nat. Bk. 2 1/2 3 Mei '35

OPEN MARKT.

	1936				1935	1934	1914
	18 April	13/18 April	6/11 April	30 Mrt./4 April	15/20 April	16/21 April	20/24 Juli
Amsterdam							
Partic. disc.	1 1/2-3/16	1-3/16 2)	1 1/4	1-1/2	3 1/2-4 1/4	2-1/16	3 1/2-3/16
Prolong.	1 1/4	1-1/4 2)	1-1/8	1 1/4-3/4	3 1/4-4	1 1/4-3/4	2 1/4-3/4
Londen							
Daggeld...	1 1/2-1	1 1/2-1 2)	1 1/2-1	1 1/2	1 1/2-1	9/16-1	1 1/2-2
Partic. disc.	1 1/2-3/16	1 1/2-3/16 2)	9/16	1 1/2-3/4	9/16-5/8	1 1/4-1	4 1/4-3/4
Berlijn							
Daggeld...	2 1/2-3/4	2 1/2-3/4 2)	2 1/4-3/8	2 1/2-3/8	3 1/2-7/8 3)	4-5 1/4	—
Maandgeld	3-1/4	3-1/4 2)	3-1/4	3-1/4	3 1/2-3/4 3)	4 1/2-5 3/4	—
Part. disc.	3	3 2)	3	3	3 3/8 3)	3 7/8	2 1/2-1/2
Warshaw...	4-1/4	4-1/4 2)	4-1/2	4-1/2	4-1/4 3)	4-1/4	—
New York							
Daggeld 1)	3/4	3/4	3/4	3/4	1/4-1/2 3)	1	1 1/2-2 1/2
Partic. disc.	3/16	3/16	3/16	3/16	3/16-5/16	9/8	—

1) Koers van 17 April en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag

2) 14/18 April. 3) 15/18 April.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
14 Apr. 1936	1.47 1/16	7.27 1/8	59.26	9.70 3/4	24.91 1/2	100%
15 " 1936	1.47 1/16	7.27 1/8	59.26	9.70 3/4	24.91	100%
16 " 1936	1.47 1/16	7.28 1/4	59.25	9.71 1/2	24.93	100%
17 " 1936	1.47 1/16	7.28 1/4	59.27	9.71 1/2	24.93	100%
18 " 1936	1.47 1/16	7.28 1/4	59.28	9.72	24.94	100%
20 " 1936	1.47 1/16	7.28 1/4	59.27	9.71 1/2	24.93 1/2	100%
Laagste d.w. 1)	1.47	7.26 3/4	59.20	9.70	24.89	100%
Hoogste d.w. 1)	1.47 1/2	7.28 1/2	59.30	9.72	24.95	100%
Muntpariteit	2.4878	12.1071	59.263	9.747	34.592	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
14 Apr. 1936	47.99	—	6.10 1/2	1.10	—	20.11
15 " 1936	47.99	—	6.10 1/2	1.10	—	20.11 1/2
16 " 1936	48.06	—	6.10 1/2	1.10	—	20.13
17 " 1936	48.03	—	6.10 1/2	1.10	—	20.13 1/2
18 " 1936	48.05	—	6.10 1/2	1.10	—	—
20 " 1936	48.04 1/2	—	6.10 1/2	1.10	—	20.13
Laagste d.w. 1)	47.95	—	6.08	1.05	—	20.07 1/2
Hoogste d.w. 1)	48.06	27.75	6.13	1.15	11.80	20.17 1/2
Muntpariteit	48.003	35.007	7.371	1.488	13.094	48.52

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Helsingfors 1)	Buenos Aires 1)	Montreal 1)
14 Apr. 1936	37.52 1/2	32.52 1/2	36.60	3.21	40 3/4	1.46 1/2
15 " 1936	37.52 1/2	32.52 1/2	36.60	3.20 1/2	40 3/4	1.46 1/2
16 " 1936	37.55	32.55	36.62 1/2	3.20 1/2	40 3/4	1.46 1/2
17 " 1936	37.60	32.55	36.62 1/2	3.20 1/2	40 3/4	1.46 1/2
18 " 1936	37.57 1/2	32.55	36.62 1/2	3.21	40 3/4	1.46 1/2
20 " 1936	37.55	32.52 1/2	36.60	3.21	40 3/4	1.46 1/2
Laagste d.w. 1)	37.42 1/2	32.40	36.45	3.18	40 1/4	1.46
Hoogste d.w. 1)	37.67 1/2	32.65	36.72 1/2	3.23	40 3/4	1.46 3/4
Muntpariteit	66.671	66.671	66.671	6.266	95 3/4	2.4878

*) Notering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. In 't iste of 2de No. van ieder maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
14 April 1936	4,94 1/2	6,59 1/2	40,27	67,94
15 " 1936	4,94 1/2	6,59 3/4	40,26	67,95
16 " 1936	4,94 1/2	6,59 1/2	40,27	67,91
17 " 1936	4,94 1/2	6,59 1/2	40,25	67,90
18 " 1936	4,94	6,59 3/4	40,25	67,89
20 " 1936	4,94 1/16	6,59 1/4	40,24	67,88
22 April 1935	—	—	—	—
Muntpariteit ..	4,86	3,90 3/4	23,81 1/4	40 1/2

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	4 Apr. 1936	11 Apr. 1936	14/18 April 1936 Laagste	18 Apr. 1936 Hoogste
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 1/2	97 1/2	97 3/4	97 3/4
Athene	Dr. p. £	521	520	519	519
Bangkok....	Sh. p. tical	1/10 3/8	1/10 3/8	1/10 3/8	1/10 3/8
Budapest ..	Pen. p. £	16 3/4	16 3/4	16 3/4	16 3/4
Buenos Aires 1)	p. pesop. £	18.00	17.95	17.90	18.00
Calcutta	Sh. p. rup.	1/6 1/2	1/6 1/2	1/6 3/32	1/6 3/32
Constantin ..	Piast. p. £	617	617	616	617
Hongkong ..	Sh. p. \$	1/3 1/16	1/3 1/16	1/3 3/4	1/3 3/4
Kobe	Sh. p. yen	1/11 3/64	1/11 3/64	1/2	1/2 1/16
Lissabon	Escu. p. £	110 3/4	110 3/4	109 3/4	110 3/4
Mexico	\$ per £	18	18	17.40	18.50
Montevideo 2)	d. per £	22 3/4	22 3/4	22 1/4	23
Montreal	\$ per £	4.97 3/4	4.96 1/2	4.96 3/4	4.97 3/4
Rio de Janeiro 3)	d. per Mil.	2 3/32	2 3/32	2 1/16	2 3/4
Shanghai ..	Sh. p. \$	1/2 1/2	1/2 1/2	1/2 3/4	1/2 3/4
Singapore ..	id. p. \$	2/4 5/32	2/4 5/32	2/4 1/16	2/4 5/32
Valparaiso 4)	\$ per £	132	130	129	129
Warschau ..	Zl. p. £	26 1/4	26 1/4	26 3/8	26 1/4

1) Offic. not. 15 laten, gem. not., welke imp. hebben te betalen, 27 Febr. 17.02. 2) Offic. not. 2 Apr. 39 3/8; 6 Apr. 39 1/16; 7 Apr. 39 1/2. 3) Id. 11 Mrt. '35 4 1/4. 4) 90 dg. Vanaf 28 Aug. laatste „export” notering.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS *)

Londen 1)		N.York 2)		Londen	
14 Apr. 1936..	20 1/16	44 3/4	14 Apr. 1936....	140,10	140,10
15 " 1936..	20 1/16	44 3/4	15 " 1936....	140,10	140,10
16 " 1936..	20 1/16	44 3/4	16 " 1936....	140,10 1/2	140,10 1/2
17 " 1936..	20 3/4	45	17 " 1936....	140,10	140,10
18 " 1936..	20 3/4	—	18 " 1936....	140,10 1/2	140,10 1/2
20 " 1936..	20 3/4	45 3/4	20 " 1936....	140,10	140,10
22 Apr. 1935..	—	—	22 Apr. 1935....	—	—
27 Juli 1914..	24 15/16	59	27 Juli 1914....	84,10 3/4	84,10 3/4

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vorderingen.	7 April 1936	15 April 1936
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederlandsche Bank	f 49.516.659,24	f 53.285.149,91
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten Voorsch. op ult. Mrt. (resp. Feb.) 1936 a/d. gemeent. verstr. op a. haar uit te keeren hoofds. der pers. bel., aand. in de hoofds. der grondbel. en der gen. fondsbel., alsmede op de belastingen en op de vermogensbelasting Voorschotten aan Ned.-Indië	" 116.482,65	" 1.324.157,01
Idem aan Suriname	" 2.140.803,24	" 6.299.148,44
Idem aan Curaçao	" 122.910.372,14	" 124.169.015,32
Kasvord. weg. credietverst. a/h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand	" 14.415.326,68	" 14.429.522,98
Saldo der postrek. v. Rijkscomptabelen Vord. op het Alg. Burg. Pensioenfonds 1) Vord. op andere Staatsbedrijven 1)	" 117.743.540,72	" 118.090.585,34
Verstr. ten laste der Rijksbegr. kasgeldleeningen aan gemeenten (saldo)	" 26.267.325,51	" 30.087.648,19
	" 25.562.792,93	" 24.161.443,38
	" 36.512.896,24	" 39.012.896,24
Verplichtingen		
Voorschot door De Ned. Bank ingev. art. 16 van haar octrooi verstrekt Schatkistbiljetten in omloop	f 439.972.000,—	f 439.972.000,—
Schatkistpromessen in omloop	" 92.080.000,—	" 92.040.000,—
v.w. rechtstr. bij De Ned. Bank gepl. Zilverbons in omloop	" 1.182.429,50	" 1.181.602,50
Schuld op ult. Mrt. (resp. Feb.) '36 aan de gem. weg. a. h. uit te keeren hoofds. d. pers. bel., aand. i. d. hoofds. d. grondb. e. d. gem. fonds. alsmede op de bel. en op de vermogensbelasting	" —	" —
Schuld aan Curaçao 1)	" 999.763,57	" 1.035.086,49
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioenf. 1) Id. a. h. Staatsbedr. der P.T. en T. 1) Id. aan diverse instellingen 1)	" 514.551,70	" 432.498,48
	" 71.698.137,29	" 71.833.851,99
	" 82.919.121,28	" 82.910.021,28

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	11 April 1936	18 April 1936
Vorderingen: 1)		
Saldo Javasche Bank	—	f 3.318.000,—
Saldo b. d. Postchèque- en Girodienst	f 1.011.000,—	" 599.000,—
Verplichtingen:		
Voorschot 's Rijks kas e. a. Rijksinstell.	" 123.679.000,—	" 124.579.000,—
Schatkistpromessen in omloop	" 1.500.000,—	" 1.500.000,—
Schatkistbiljetten in omloop	" 3.000.000,—	" 3.000.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds. Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank. Belegde kasmiddelen Zelfbesturen	" 1.054.000,—	" 1.054.000,—
	" 1.115.000,—	" 1.208.000,—
	" 600.000,—	" 600.000,—
Voorschot van de Javasche Bank	" 1.000.458,—	" —
1) Betaalmiddelen in 's Lands Kas op 18 Apr. 1936 f	52.446.000,—	

SURINAAMSCH E BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opsch. schulden	Discont.	Div. rekeningen 1)
14 Maart 1936..	751	1.042	492	573	1.498
7 " 1936..	749	1.101	492	576	1.524
29 Febr. 1936..	765	1.196	420	583	1.542
22 " 1936..	758	1.050	439	585	1.540
15 " 1936..	748	1.085	460	585	1.563
5 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

1) Sluftp. der activa.

STATISTISCH OVERZICHT

	GRANEN EN ZADEN										TUINBOUWARTIKELEN						VLEESCH			
	TARWE 80 kg La Plata loco Rotterdam/A'dam per 100 kg. 1)		ROGGE 74 kg Bahia Blanca loco R'dam/A'dam per 100 kg. 2)		MAIS La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 kg.		GERST 62/63 kg Z.-Russische loco Rotterdam/A'dam per 2000 kg. 3)		LIJNZAAD La Plata loco R'dam/A'dam per 1960 kg.		BLOEM-KOOL 1e soort p. 100 st. 4)		KASKOM-KOMMERS 1e soort p. 100 st. 5)		SALADE 1e soort 5) p. 100 Krop		RUND-VLEESCH (versch) per 100 kg Rotterdam		VARKENS-VLEESCH (versch) per 100 kg Rotterdam	
	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%
1925	17,20	100,0	13,07 ⁵	100,0	231,50	100,0	236,00	100,0	462,50	100,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1926	15,90	92,4	11,75	89,9	174,25	75,3	196,75	83,4	360,50	77,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1927	14,75	85,8	12,47 ⁵	95,4	176,00	76,0	237,00	100,4	362,50	78,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1928	13,47 ⁵	78,3	13,15	100,6	226,00	97,7	228,50	96,8	363,00	78,5	26,47	100,0	23,08	100,0	5,83	100,0	93,—	100,—	77,50	100,—
1929	12,25	71,2	10,87 ⁵	83,2	204,00	88,1	179,75	76,2	419,25	90,6	26,32	99,4	23,83	103,3	7,60	130,3	96,40	103,7	93,12 ⁵	120,2
1930	9,67 ⁵	56,3	6,22 ⁵	47,6	136,75	59,1	111,75	47,4	356,00	77,0	16,32	61,7	18,28	79,2	3,51	60,2	108,—	116,1	72,90	94,1
1931	5,55	32,3	4,55	34,8	84,50	36,5	107,25	45,4	187,00	40,4	18,49	69,9	16,89	73,2	4,33	74,3	88,—	94,6	48,—	61,9
1932	5,22 ⁵	30,4	4,62 ⁵	35,4	77,25	33,4	100,75	42,7	137,00	29,6	16,71	63,1	11,87	51,4	3,57	61,2	61,—	65,6	37,50	48,4
1933	5,02 ⁵	29,2	3,55	27,2	68,50	29,6	70,00	29,7	148,00	32,0	14,47	54,7	9,96	43,2	1,86	31,9	52,—	55,9	49,50	63,5
1934	3,67 ⁵	21,4	3,32 ⁵	25,4	70,75	30,6	75,75	32,1	142,50	30,8	11,72	44,3	8,78	38,0	2,52	43,2	61,50	66,1	46,65	60,2
1935	4,12 ⁵	24,0	3,07 ⁵	23,5	61,25	26,5	68,00	28,8	131,75	28,5	8,12	30,7	6,79	29,4	2,23	38,3	48,12 ⁵	51,7	51,62 ⁵	66,6
Jan. 1934	4,75	27,6	3,10	23,7	65,25	28,2	58,00	24,6	144,25	31,2	—	—	—	—	—	—	62,50	67,2	53,75	69,4
Febr. "	3,40	19,8	2,77 ⁵	21,2	65,25	28,2	58,50	24,8	133,00	28,8	—	—	—	—	—	—	63,—	67,7	53,50	69,0
Maart "	3,25	18,9	2,72 ⁵	20,8	70,75	30,6	58,75	24,9	132,00	28,5	—	—	—	—	—	—	61,75	66,4	50,50	65,2
April "	3,20	18,6	2,70	20,7	70,50	30,5	56,75	24,0	136,50	29,5	17,03	64,3	12,20	52,9	4,61	79,1	63,50	68,3	49,12 ⁵	63,4
Mei "	3,32 ⁵	19,2	2,87 ⁵	21,9	62,00	26,8	63,00	26,7	154,50	33,4	12,77	48,2	11,20	48,5	2,09	35,8	65,75	70,7	47,50	61,3
Juni "	3,67 ⁵	21,4	3,17 ⁵	24,3	65,00	28,1	74,75	31,7	156,50	33,8	5,35	20,2	2,93	12,7	0,85	14,6	63,25	68,0	43,75	56,5
Juli "	3,80	22,1	3,30	25,3	71,50	30,9	78,75	33,4	151,25	32,7	—	—	—	—	—	—	63,—	67,7	44,62 ⁵	57,6
Aug. "	4,37	25,4	4,27 ⁵	32,7	83,25	36,0	93,50	39,6	159,25	34,4	—	—	—	—	—	—	63,95	68,8	43,30	55,9
Sept. "	4,—	23,3	4,15	31,7	77,25	33,4	93,25	39,5	145,50	31,5	—	—	—	—	—	—	63,55	68,3	42,62 ⁵	55,0
Oct. "	3,50	20,3	3,70	28,3	69,50	30,0	93,50	39,6	135,25	29,2	—	—	—	—	—	—	60,70	65,3	42,12 ⁵	54,4
Nov. "	3,50	20,3	3,45	26,4	71,25	30,8	89,25	37,8	127,75	27,6	—	—	—	—	—	—	53,75	57,8	44,50	57,4
Dec. "	3,45	20,1	3,55	27,2	76,25	32,9	91,00	38,6	134,00	29,0	—	—	—	—	—	—	53,15	57,2	44,65	57,6
Jan. 1935	3,30	19,2	3,52 ⁵	27,0	74,25	32,1	89,25	37,8	137,25	29,7	—	—	—	—	—	—	53,62 ⁵	57,7	45,62 ⁵	58,9
Febr. "	3,20	18,6	3,37 ⁵	25,8	68,00	29,4	71,25	30,2	124,25	26,9	—	—	—	—	—	—	51,90	55,8	47,55	61,4
Maart "	3,20	18,6	3,07 ⁵	23,5	67,75	29,3	64,00	27,1	120,50	26,1	—	—	—	—	—	—	51,40	55,3	51,20	66,1
April "	4,07 ⁵	23,7	2,95	22,6	70,75	30,6	66,75	28,0	125,00	27,0	10,81	40,8	11,21	48,6	3,27	56,1	51,92 ⁵	55,8	50,25	64,8
Mei "	4,05	23,5	2,90	22,2	59,90	25,9	67,25	28,5	125,50	27,1	8,98	33,9	7,14	30,9	2,46	42,2	50,80	54,6	48,50	62,6
Juni "	4,02	23,4	2,90	22,2	57,50	24,8	75,00	31,8	124,25	26,9	4,57	17,3	2,02	8,8	0,95	16,3	48,—	51,6	46,12 ⁵	59,5
Juli "	3,92 ⁵	22,8	2,55	19,5	54,50	23,5	66,75	28,3	124,50	26,9	—	—	—	—	—	—	48,—	51,6	47,37 ⁵	61,1
Aug. "	4,25	24,7	2,62 ⁵	20,1	55,25	23,9	64,50	27,3	132,25	28,6	—	—	—	—	—	—	44,80	48,2	52,55	67,8
Sept. "	4,75	27,6	3,—	22,9	55,75	24,1	64,50	27,3	139,50	30,2	—	—	—	—	—	—	43,37 ⁵	46,6	56,62 ⁵	73,1
Oct. "	4,95	28,8	3,35	25,6	57,75	24,9	64,75	27,4	142,75	30,9	—	—	—	—	—	—	46,07 ⁵	49,5	64,62 ⁵	83,4
Nov. "	4,65	27,0	3,20	24,5	55,00	23,8	59,75	25,3	137,75	29,8	—	—	—	—	—	—	42,75	46,0	56,85	73,4
Dec. "	5,15	29,9	3,40	26,0	56,75	24,5	60,75	25,7	146,50	31,7	—	—	—	—	—	—	44,75	48,1	52,25	67,4
Jan. 1936	5,45	31,7	3,52 ⁵	27,0	56,00	24,2	63,50	27,0	153,50	33,1	—	—	—	—	—	—	44,—	47,3	50,87 ⁵	65,6
Febr. "	5,22 ⁵	30,4	3,40	26,0	55,25	23,9	64,50	27,3	152,50	33,0	—	—	—	—	—	—	43,77 ⁵	47,1	48,25	62,3
Maart "	5,22 ⁵	30,4	3,50	26,8	59,50	25,7	69,75	29,6	150,00	32,4	—	—	—	—	—	—	45,75	49,2	46,57 ⁵	60,1
6 April	5,10	29,7	3,40	26,0	64,00	27,6	69,00	29,2	147,50	31,9	11,81	44,6	10,29	44,6	3,70	63,5	47,— ⁶⁾	50,5	46,— ⁶⁾	59,4
14 "	5,15	29,9	3,40	26,0	63,00	27,2	68,50	29,0	147,00	31,8	12,15	45,9	11,20	48,5	3,39	58,1	48,70 ⁶⁾	52,4	46,— ⁷⁾	59,4
20 "	5,25	30,5	3,50	26,8	64,00	27,6	70,00	29,7	146,50	31,7	—	—	—	—	—	—	49,30 ⁸⁾	53,0	46,— ⁸⁾	59,4

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nos. van 8, 15 Aug. 1928, 25 Febr. 1931 en 15 Febr. 1933. 2) Tot Jan. 1931 Hard Winter No. 2, van Jan. 1931 tot 16 Dec. 1929 tot 26 Mei 1930 74/5 kg Hongaarsche vanaf 26 Mei 1930 tot 23 Mei 1932 74 kg Zuid-Russische; van 23 Mei 1932 tot 2 Oct. 1933 No. 2 Canada. 3) Tot Van 19 Sept. '32 tot 24 Juli '33 62/63 kg Z.-Russ. Van 24 Juli '33—7 Oct. '35 64/65 kg La Plata. 4) De jaargemiddelen zijn berekend uit de gemiddelde prijzen van April tot Dec. 1935.

Vervolg STATISTISCH OVERZICHT

	MINERALEN						TEXTIELGOEDEREN										DIVERSEN			
	STEENKOLEN Westfaalsche/ Hollandsche bunkerkolen, ongezeefd f.o.b. R'dam/A'dam per 1000 kg.		PETROLEUM Mid. Contin. Crude 33 t/m 33.90 Bé s. a. g. per barrel		BENZINE Gulf exp. 64/660 \$cts. per U.S. gallon		KATOEN			WOL gekamde Australische, Merino, 64's Av. loco Bradford per lb.		WOL gekamde Australische, Crossbred Col- onial Carded, 50's Av. loco Bradford per lb.		KOE- HUIDEN Gaaf, open kop 57-61 pnd.		KALK- SALPETER Gld. per 100 kg netto				
	fl.	%	\$	%	\$cts.	%	\$cts.	%	pence	%	pence	%	pence	%	fl.	%	fl.	%		
1925	10,80	100,0	1,68	100,0	14,86	100,—	23,25	100,0	29,27	100,—	9,35	100,—	55,00	100,0	29,50	100,0	34,70	100,0	12,—	100,0
1926	17,90	165,7	1,89	112,5	13,65	91,9	17,55	75,5	16,24	55,5	6,30	67,4	47,25	85,9	24,75	83,9	28,46	82,0	11,61	96,8
1927	11,25	104,2	1,30	77,4	14,86	100,—	17,50	75,3	16,78	57,3	7,27	77,8	48,50	88,2	26,50	89,8	40,43	116,5	11,48	95,7
1928	10,10	93,5	1,20	71,4	9,98	67,2	20,00	86,0	19,21	65,6	7,51	80,4	51,50	93,6	30,50	103,4	47,58	137,1	11,48	95,7
1929	11,40	105,6	1,23	73,2	10,—	67,3	19,15	82,4	17,05	58,2	6,59	70,5	39,—	70,9	25,25	85,6	32,25	92,9	10,60	88,3
1930	11,35	105,1	1,12	66,7	8,77	59,0	13,55	58,3	12,—	41,0	3,92	41,9	26,75	48,6	16,25	55,1	25,36	73,1	9,84	82,0
1931	10,05	93,1	0,58	34,5	5,04	33,9	8,60	37,0	7,33	25,0	3,08	33,0	21,50	39,1	12,00	40,7	18,65	53,7	8,61	71,8
1932	8,00	74,1	0,81	48,2	4,50	30,3	6,45	27,7	5,21	17,8	3,11	33,3	16,00	29,1	8,50	28,8	11,15	32,1	6,15	51,3
1933	7,00	64,8	0,45	26,8	3,61	24,3	6,75	29,0	5,13	17,5	2,78	29,7	19,25	35,0	9,50	32,2	13,26	38,2	6,18	51,5
1934	6,20	57,4	0,63	37,5	2,88	19,4	7,35	31,6	5,32	18,2	2,68	28,7	19,25	35,0	10,25	34,7	12,07	34,8	6,11	50,9
1935	6,05	56,0	0,62 ⁵	37,2	3,02	20,3	7,05	30,3	5,16	17,6	2,96	31,7	16,75	30,5	8,50	28,8	12,54	36,1	5,89	49,1
Jan. 1934	6,65	61,6	0,66	39,3	3,74	25,2	7,10	30,5	5,47	18,7	2,59	27,7	27,00	49,1	14,75	50,0	13,—	37,5	6,15	51,3
Febr. "	6,30	58,3	0,64	38,1	3,25	21,9	7,50	32,3	5,64	19,3	2,68	28,7	23,75	43,2	12,75	43,2	13,—	37,5	6,20	51,7
Maart "	6,25	57,9	0,63	37,5	3,05	20,5	7,40	31,8	5,50	18,8	2,76	29,5	23,25	42,3	11,75	39,8	12,50	36,0	6,25	52,1
April "	6,30	58,3	0,62	36,9	2,79 ⁵	18,8	6,95	29,9	5,37	18,3	2,5									

(VAN GROOTHANDELSPRIJZEN)

	ZUIVEL EN EIERN										METALEN													
	BOTER per kg Leeuwarder Comm. Noteering		BOTER p. kg Heffing Crisis Zuivel-Centr.		KAAS Edammer Alkmaar Fabrieks-kaas kl. m/merk per 50 kg.		EIERN Gem. not. Eiermijn Roermond p. 100 st.		KOPER Standaard Locoprijzen Londen per Eng. ton		LOOD Locoprijzen Londen per Eng. ton		TIN Locoprijzen Londen per Eng. ton		IJZER Cleveland Foundry No. 3 f.o.b. Middlesb. per Eng. ton		GIETERIJ-IJZER (Lux III) p. Eng. t. f.o.b. Antwerpen		ZINK Locoprijzen Londen per Eng. ton		GOUD cash Londen per ounce fine		ZILVER cash Londen per Standard Ounce	
	f.	o/o	f.	o/o	f.	o/o	f.	o/o	£	o/o	£	o/o	£	o/o	Sh.	o/o	sh.	o/o	£	o/o	sh.	o/o	pence	o/o
1925	2,31	100,0	—	—	56,—	100,0	9,18	100,0	£2.1/6	100,0	36.8/6	100,0	261.17/-	100,0	73/-	100,0	67/-	100,0	36.3/6	100,0	85/6	100,0	32 1/8	100,0
1926	1,98	85,7	—	—	43,15	77,1	8,15	88,8	58.1/-	93,5	31.1/6	85,3	290.17/6	111,1	86/6	118,5	68/8	102,5	34.2/6	94,3	85/-	99,5	28 1/16	89,3
1927	2,03	87,9	—	—	43,30	77,3	7,96	86,7	55.14/-	89,7	24.4/-	66,4	290.4/-	110,8	73/-	100,0	64/6	96,3	28.10/-	78,8	85/-	99,5	26 3/4	83,3
1928	2,11	91,3	—	—	48,05	85,8	7,99	87,0	63.16/-	102,8	21.1/-	57,8	227.5/-	86,8	66/-	90,4	62/8	93,5	25.5/6	69,9	85/-	99,5	26 1/16	81,1
1929	2,05	88,7	—	—	45,40	81,1	8,11	88,3	75.14/-	121,9	23.5/-	63,8	203.15/6	77,8	70/6	96,6	68/9	102,6	24.17/6	68,8	85/-	99,5	24 1/16	76,2
1930	1,66	71,9	—	—	38,45	68,7	6,72	73,2	54.13/-	88,0	18.1/6	49,6	142.5/-	54,3	67/-	91,8	59/6	88,8	16.17/-	46,6	85/-	99,5	17 1/16	55,4
1931	1,34	58,0	—	—	31,30	56,9	5,35	58,3	36.5/-	58,4	12.1/-	33,1	110.1/-	42,0	55/-	75,3	47/6	70,9	11.10/6	31,9	92/6	108,2	13 1/8	41,6
1932	0,94	40,7	—	—	22,70	40,5	4,14	45,1	22.17/-	36,8	8.12/-	23,6	97.2/-	37,1	42/-	57,5	37/-	55,2	9.16/-	27,1	118/-	138,0	12 1/8	40,1
1933	0,61	26,4	0,96	—	20,20	36,1	3,71	40,4	22.2/6	35,6	7.17/6	21,6	131.18/-	50,4	41/-	56,2	35/-	52,2	10.12/6	29,4	124.7 3/4	145,8	12 3/8	38,5
1934	0,45	19,5	1,—	—	18,70	33,4	3,45	37,6	18.14/6	30,2	6.15/6	18,6	141.19/6	54,2	40/-	54,8	33/7	50,1	8.9/-	23,4	137.7 3/4	161,0	13 1/16	40,7
1935	0,49	21,2	0,99	—	14,85	26,5	3,20	34,9	19.1/6	30,7	8.11/6	23,5	134.16/6	51,5	39/6	54,1	33/8	50,2	8.10/-	23,5	142.2	166,3	17 1/16	55,1

6 Sept. 1932 79 K.G. La Plata; van 26 Sept. 1932 tot 5 Febr. 1934 Manitoba No. 2 9) Tot Jan. 1928 Western; vanaf Jan. 1928 tot 16 Dec. 1929 American No. 2, van Jan. 1928 Malting; van Jan. 1928 tot 9 Febr. 1931 American No. 2, van 9 Febr. 1931 tot 23 Mei 1932 64 1/2 K.G. Zuid-Russische. Van 23 Mei—19 Sept. 1932 No. 3 Mei en Juni van het betreffende jaar. 4) 4 Apr. 7) 11 Apr. 8) 17 April. 9) 2 Apr. 10) 9 Apr. 11) 16 Apr. 12) 3 Apr. 13) 10 Apr.

(VAN GROOTHANDELSPRIJZEN.)

	BOUWMATERIALEN						KOLONIALE PRODUCTEN													
	VURENHOUT basis 7" f.o.b. Zweden/Finland per standaard van 4.672 M ³ .		STEENEN binnenmuur per 1000 stuks		buitenmuur per 1000 stuks		CACAO G.F. Accra per 50 kg c.i.f. Nederland		COPRA Ned.-Ind. f. m. s. per 100 kg Amsterdam		KOFFIE Robusta Locoprijzen Rotterdam per 1/2 kg.		RUBBER Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.		SUIKER Witte kristal-suiker loco R'dam/A'dam per 100 kg.		THEE Afh. N.-I. theev. A'dam gem. pr. Java- en Sumatrathe p. 1/2 kg.		INDEXCIJFER Grondstoffen Koloniale producten	
	f.	o/o	f.	o/o	f.	o/o	sh.	o/o	f.	o/o	cts.	o/o	Sh.	o/o	f.	o/o	cts.	o/o	100.0	100.0
1925	159,75	100	15,50	100,-	19,—	100,-	42/6	100,0	35,87 ⁵	100,0	61,375	100,0	2/11,625	100,0	18,75	100,0	84,5	100,0	100,0	100,0
1926	153,50	96,1	15,75	101,6	19,50	102,6	49/-	115,3	34,—	94,8	55,375	90,2	2/6-	67,4	17,50	93,3	94,25	111,5	98,0	102,6
1927	160,50	100,5	14,50	93,5	18,50	97,4	68/-	160,0	32,62 ⁵	90,9	46,875	76,4	1/6,375	51,6	19,12 ⁵	100,0	82,75	97,9	87,5	109,1
1928	151,50	94,8	12,—	77,4	18,50	97,4	57/3	134,9	31,87 ⁵	88,9	49,625	80,9	-10,75	30,2	15,85	84,5	75,25	89,1	84,6	97,4
1929	146,00	91,4	14,—	90,3	21,25	111,8	45/10	107,9	27,37 ⁵	76,3	50,75	82,7	-10,25	28,8	13,—	69,3	69,25	82,0	81,9	85,5
1930	141,50	88,6	12,50	80,6	20,75	109,2	34/11	82,2	22,62 ⁵	63,1	32	52,1	-15,875	16,5	9,60	51,2	60,75	71,8	68,0	64,3
1931	110,75	69,3	10,25	66,1	20,25	106,6	22/5	52,8	15,37 ⁵	42,9	25	40,7	-3	8,4	8,—	42,7	42,50	50,3	48,8	46,6
1932	69,00	43,2	9,25	59,7	15,—	78,9	19/6	45,9	13,—	36,2	24	39,1	-1,75	4,9	6,32 ⁵	33,7	28,25	33,4	38,1	38,0
1933	73,50	46,0	10,—	64,5	12,75	67,1	15/4	36,0	9,30	25,9	21,10	34,2	-2,25	6,3	5,52 ⁵	29,5	32,75	38,7	35,2	34,7
1934	76,50	47,9	8,50	54,8	10,50	55,3	13/6	31,8	6,90	19,2	16,80	27,4	-3,875	10,9	4,07 ⁵	21,7	40	47,3	34,4	32,1
1935	59,50	37,2	7,25	46,8	8,75	46,1	13/5	31,6	9,15	25,6	14,10	23,0	-3,625	10,2	3,85	20,5	34,50	40,8	33,6	29,6

B. Alle Pondennoteringen vanaf 21 Sept. '31 zijn op goudbasis omgerekend; de Dollarnoteringen vanaf 20 April '33 zijn in verhouding van de depreciatie van den Dollar t.o.v. den Gulden verlaagd.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 20 April 1936.

		Activa.	
Binnenl. Wis-	Hfdbk. f	21.485.818,87	
sels, Prom.	Bijbnk. "	502.597,66	
enz. in disc.	Ag.sch. "	2.937.367,07	f 24.925.783,60
Papier o. h. Buitenl. in disconto			"
Idem eigen portef.	f	1.078.500,—	
Af: Verkocht maar voor debk. nog niet afgel.			" 1.078.500,—
Beleeningen	Hfdbk. f	86.296.776,38 ¹⁾	
incl. vrsch.	Bijbnk. "	4.369.234,15	
in rek.-crt.	Ag.sch. "	36.239.071,62	
op onderp.			f 126.905.082,15
Op Effecten	f	123.419.604,14 ¹⁾	
Op Goederen en Spec.		3.485.478,01	" 126.905.082,15 ¹⁾
Voorschotten a. h. Rijk			"
Munt, Goud	f	127.601.990,—	
Muntmat., Goud		586.241.177,17	
	f	713.843.167,17	
Munt, Zilver, enz.		19.191.675,24	" 733.034.842,41 ¹⁾
Muntmat., Zilver			"
Belegging van kapitaal, reserves en pensioenfonds			" 39.575.321,46
Gebouwen en Meub. der Bank			" 4.600.000,—
Diverse rekeningen			" 6.920.703,73
Staat d. Nederl. (Wet v. 27, 5, '32, S. No. 221)			" 15.486.148,55
	f	952.526.381,90	

		Passiva.	
Kapitaal	f	20.000.000,—	
Reservefonds		4.049.884,01	
Bijzondere reserve		5.675.000,—	
Pensioenfonds		9.870.509,39	
Bankbiljetten in omloop		759.308.600,—	
Bankassigatiën in omloop		19.573,28	
Rek.-Cour. (Het Rijk)	f	57.456.238,26	
saldo's: (Anderen)		88.273.030,42	" 145.729.268,68
Diverse rekeningen		7.873.546,54	" 7.873.546,54
	f	952.526.381,90	
Beschikbaar metaalsaldo	f	372.058.152,53	
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is		930.145.381,—	" 930.145.381,—
Schatkistpapier, rechtstreeks bij de Bank ondergebracht			"

1) Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99)..... f 71.153.775,—
 2) Waarvan in het buitenland..... f 33.091.775,24

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opsch. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings perc.
	Munt	Muntmat.				
20 April '36	127602	586.241	759.309	145.749	372.058	81
14 " '36	127602	586.031	771.705	134.546	370.098	81
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ¹⁾
20 April 1936	24.926	—	126.905	1.079	6.921
14 " 1936	24.504	—	129.641	1.079	7.222
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

1) Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opsch. schulden	Beschikb. metaal-saldo
18 Apr. '36 ²⁾	105.490		157.390	25.540	32.318
11 " '36 ²⁾	106.000		160.270	21.690	33.216
21 Mrt. 1936	85.051	20.476	155.313	23.879	33.851
14 " 1936	85.047	20.507	157.891	23.780	32.885
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels, buiten N.-Ind. betaal.	Dis-conto's	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
18 Apr. '36 ²⁾	1.330	72.090		16.630	58
11 " '36 ²⁾	1.200	74.090		13.630	58
21 Mrt. 1936	1.666	9.955	51.863	11.900	59
14 " 1936	1.620	9.996	54.040	13.754	58
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Cijfers telegrafisch ontvangen.

BANK VAN ENGELAND.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities Disc. and Advances	Securities
15 April 1936	202.379	421.891	39.739	8.756	13.162
8 " 1936	201.949	421.416	39.734	9.773	13.692
22 Juli 1914	40.164		29.317		33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. 1)
			Bankers	Other Accounts		
15 April '36	106.672	9.904	104.911	36.569	40.489	35,3
8 " '36	93.862	9.605	93.440	37.142	40.534	36,0
22 Juli '14	11.005	14.736		42.185	29.297	52

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wis-sels	Waarv. op het buitenl.	Belee-ningen	Renteloos voorschot v. d. Staat
10 Apr. '36	62.972	684	6	14.883	1.308	5.732	3.200
3 " '36	63.917	690	7	14.627	1.288	6.072	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen ¹⁾	Circulatie	Regk. Courant		
				Staat	Zelfst-amort.k.	Parti-culieren
10 Apr. '36	5.708	2.522	83.841	82	2.680	7.343
3 " '36	5.708	2.457	84.581	82	2.711	7.429
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

1) Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKBANK.

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. circ. banken ¹⁾	Deviezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Belee-ningen
15 Apr. 1936	66,8	19,5	5,5	4.094,4	37,4
7 " 1936	66,8	19,5	5,5	4.180,2	50,4
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa ²⁾	Circu-latie	Regk.-Crt.	Diverse Passiva
15 Apr. 1936	309,0	596,0	4.060,8	776,0	171,9
7 " 1936	326,8	501,7	4.139,0	699,0	157,3
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,—	40,0

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 15, 7 Apr., resp. 25, 22 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË (in Belga's).

Data 1936	Goud		Munt en diversen	Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorschot aan den Staat	Overheids-fondsen	Circulatie	Regk. Crt.	
	Munt en metaal	Munt en diversen							Schatkist	Partic.
16 April	3.376	61	1.212	78	160	40	4.209	21	689	
8 " "	3.364	60	1.212	75	160	40	4.241	19	643	

FEDERAL RESERVE BANKS.

Data	Goudvoorraad			Wissels	
	Totaal bedrag	Goud-certifi-caten ¹⁾	„Other cash” ²⁾	In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
1 Apr. '36	7.680,2	7.665,3	350,0	7,3	4,7
25 Mrt. '36	7.680,7	7.665,8	353,6	6,1	4,7

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circu-latie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ³⁾	Algem. Dek-kings-perc. ⁴⁾
1 Apr. '36	2.430,2	3.772,0	6.493,4	130,7	78,2	—
25 Mrt. '36	2.430,3	3.732,3	6.546,1	130,7	78,2	—

1) Deze certificaten werden door de Schatkist aan de Reserve Banken gegeven voor de overname van het goud, toen de § op 31 Jan. '34 van 100 op 59.06 cents werd gedevalueerd.

2) „Other Cash” does not include Federal Reserve Notes or a Bank's own Federal Reserve bank notes.

3) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opsch. schulden: F. R. Notes en netto deposito. 4) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Data	Aantal leening.	Dis-conto's en beleen.	Beleg-gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
25 Mrt. '36	17	8.204	13.407	4.008	25.199	4.921
18 " '36	21	8.246	13.379	4.097	25.366	4.923

De posten van De Ned. Bank, de Javasche Bank en de Bank of Eng-land zijn in duizenden, alle overige posten in miljoenen van de be-treffende valuta.